

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

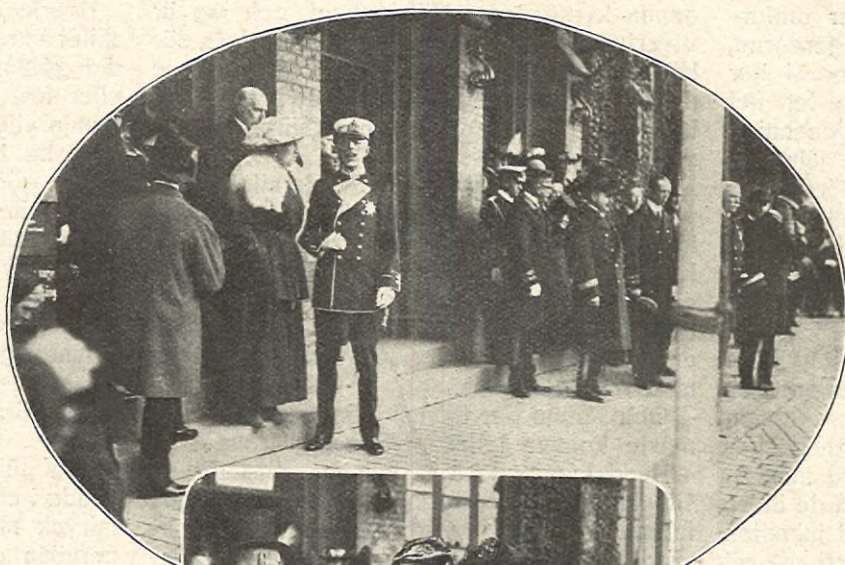
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 23 SEPTEMBER 1917.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Pansarbåten "Drottning Victorias"

sjösättning i Göteborg.

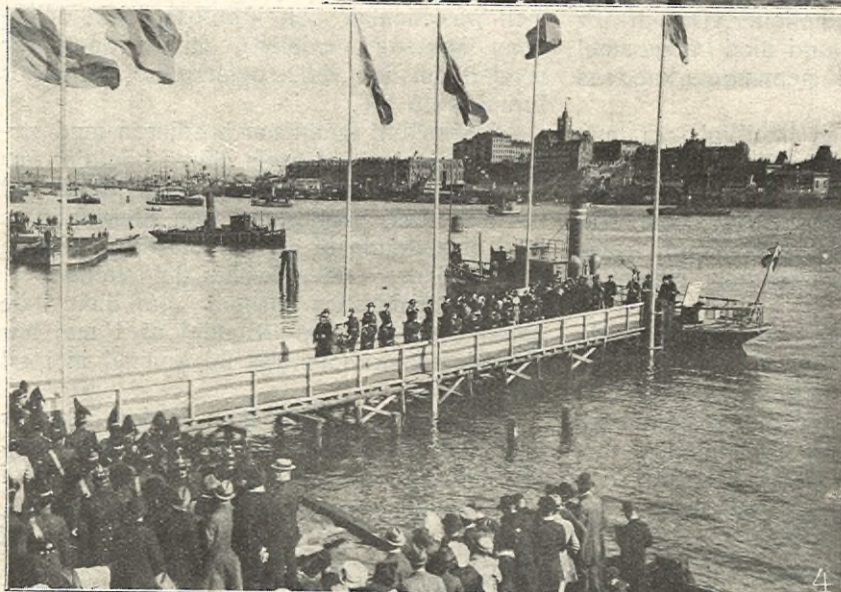
1. Konung Gustaf utanför järnvägsstationen efter ankomsten. 2. Drottning Victoria. 3. Stapelafloppningen. 4. De kungliga ankomst till Gö-

faverken. 5. "Drottning Victoria" på stapelbädden. :- :- :-

1, 3-5. Anna Backlund foto. 2. John W. Johansson foto. :- :-

Hemmets traditioner. Af Hildur Brodin.

FORDOM SAMMANSTALLES OFTA ORDEN tradition och slentrian, men då tradition så småningom kom att innefatta något vackert och eftersträfvansvärdt, bibehöll ordet slentrian sitt tyska ursprungs betydelse: "gå och draga benen efter sig", det vill säga, att man utförde en handling af gammal vana utan att ägna den en tanke.

Hvad mig själf beträffar, har jag vuxit upp i ett hem, där, tack vare en gammal farmor, traditionen hölls strängt i helgd. Det var på en landtgård i en sörländsk bygd, och på landet gifves ju flera tillfällen och hjälpmedel att göra hvardagslifves gång rikare på afbrott både därigenom att arbetet är mera omväxlande och att det utföres ute i naturen. Men industrialismen har omformat arbetet äfven ute på landtgårdarna, och en stor del af dess gamla poesi har därigenom försvunnit. Åtminstone ter det sig så för den, som lefvat några decennier.

Hur minns jag ej fiden nyss före julen på min fädernegård, då allt måste försiggå i absolut samma ordning år efter år till syskonskarans stora förhujning. Samtidigt med julbyken lades fisken i blöt för lutning. Något senare försiggick den stora nöt-, kalf- och svinslakten med alla sina bestyr för korfbereidning, syltor och palt. Och talgljusen stöptes med extra dopning af julens grenljus under barnens stora glädje. Eller då man fick hjälpa till med julbakets saffransbollar och pepparkakshjärtan. Man följde med åt skogen för att hämta julgranen, och de äldre barnen fingo följa med och dela ut julmaten till de fattiga, sedan man varit med om att ordna högarna lika med vörtbröd, korf, fläsk och paltkakor.

Och den som varit med på en hänryckande färd till en julotta i en landskyrka, glömmet det aldrig. De många slädarnas rad, de pinglande klockorna på de ystra hästarna, de tindrande ljusen i alla slugornas fönster, som slutligen öfvergå till hela floder af värmande ljus, när kyrkportarna slås upp, kunna ej undgå att bringa en säregen, andaktsfull stämning, som stegras vid den sedvanliga psalmens ljud.

Därför förstår jag, om det händer flera, som det händer mig vid min första julotta i en storskyrka, där det kalla elektriska ljuset flöt ut skarpt och obarmhärtigt utan förmildrande skuggor öfver en församling, som jag ej kände mig höra samman med, att det blef en krossad illusion.

Det kan ju invändas, att man skall gå i kyrkan endast för att höra predikan, men det ges något som kan predika bättre än ord, som kan fördjupa känslan och lifvets innehållsrikedom och ge varaktiga ljusa minnen och skönhetsintryck, som så småningom gifva hela karaktären sin prägel.

Vi nordbor passa bäst att vara de sol- och eldsdyrkare naturen danat oss till och att sitta mediterande framför härdens brasa. Karnevalslif passar oss ej, och jag tänker alltid, då jag hör berättas om huru nyårsnatten numera firas på våra restauranger enligt utifrån kommen sed: det är artificiellt — oäkta — det är icke för nordbor. Och inte heller lämpar sig för oss skrålet ute på gatorna om nyårsnatten.

Kanske dock att främmande seder kommit in i vårt nyårsfirande därför, att nyårets festprägel aldrig haft så bestämda konturer som våra andra helgers. Till och med tret-

tondagen och tjugondag-Knut ha mera följt traditionella vägar. Åtminstone minns jag bättre, huru jag som barn vaknade tidigt trettondagsmorgonen och såg mystiska ljus och skuggor framför fönstren, och plötsligt hörde den gamla sången:

"Staffan var en stalleträng,
han valtvar sina fålar fem
allt för den ljusa, ljusa stjärnan."

Det var stjärngossarna som redan gjorde visit i hemmet medförande förfriskningar. I tidig morgonstund gingo de sin rond från hem till hem, spridande glädje åt sig själfva och andra.

Många år efteråt stod jag en dag framför Staffans lilla minnesmärke på Norrala gamla kyrkogård i Hälsingland, och jag är öfvertygad om, att när jag såg den plats, där Hälsinglands apostel såges ha bott, så gjorde detta ett annat intryck än hvad det skulle ha gjort, om jag aldrig hört stjärngossarna sjunga Staffans visa.

Men att vi svenskar i vår modernitetssträfvan inte haft nog pietet inför våra gamla kulturskatter är ju en sak, hvilken ej längre tvistas om. Och när Verner von Heidenstam eller Gustav Sundbärg i sina studier öfver svenskarnas lynne risa oss, tacka vi och taga emot, men jag vet inte, om vi ha så brådtom med att ändra oss.

Och sådant går förresten inte i ett tag. Det måste komma inifrån, växa sig fram.

Hvad kunna dock vi kvinnor göra för att bibehålla gammal god tradition levande ibland oss? Eller vore det inte ens önskvärdt? Måne vi därigenom skulle bli gammalmodiga, efterblifna i uppfattning och kultur?

Under Olympiska spelens dagar i Stockholm läste jag en liten insändare i en af våra större tidningar. Den uppmanade vederbörande att genast upphöra med bruket af vaktparaden, ty det medeltidsmässiga i detta bruk skulle utsätta oss för löje inför alla de utlänningar, som då gästade staden.

Jag tänker att det var alldeles tvärt om. Vaktparaden, såväl som ett besök i staden mellan broarna, öfvertygade troligen resenärerna, om de ej visste det förut, att vår stads anor voro gamla och att vi voro ett folk med tusenårig odling. Att vi stodo i jämnhöjd med dem själfva äfven på alla andra områden, hade de ju tillfälle öfvertyga sig om.

Låt oss omsorgsfullt vakta hvad vi äga af kulturella och nationella traditioner! För vår egen och våra barns skull och för det lands som är vårt, att det må bibehålla den aktning och det anseende det alltid ägt i jämbredd med andra nationer. Det är för mera att vara ett litet land med en gammal ärofull historia än ett penningmarknadens Amerika.

Det kanske kan synas likgiltigt, om man har så eller så i hemmet i helg eller söcken, blott det är ordentligt och välskött, men det är skenbart obetydliga småsaker, som ofta upprepade, forma personligheten och framför allt göra den rotfast i sitt hem, sitt landskap eller sitt land.

Om vi i våra hem göra allt, för att goda gamla sedvänjor åter skola bli rådande där, fast naturligtvis med anpassning efter tidens kraf, så gifva vi därigenom våra barn stora, enkla och naturliga glädjeämnen, som utveckla och fördjupa deras känslolif och

väcka den kärlek till hembygd och land, som aldrig kan dö hvart ödet än för dem. Visserligen kan den föda längtan, men det är bättre ha något att längta till än att känna sig roflös.

Hvart jag vill komma med detta är lätt att förstå. Jag vill att vi kvinnor skola bli värdegifvare med enkla medel. Jag vill att vi skola taga vara på det arf fädren gifvit oss i sina enkla festvanor, och söka göra dem bestående som ett band mellan släkte och släkte.

Hvarje familj må följa sina och sin släkts traditioner. De skola till slut smälta samman i landskapets, och allt uppgår till sist i landets nationella karaktär.

Hvarje landskap har något, som är särskildt karaktäristiskt för detsamma, aningen det gäller naturen, byggnadsstillet, maten eller festvanorna. Skulle vi vilja att Olands gamla väderkvarnar försvunne? Eller att de skånska bondgårdarna såge annorlunda ut än de göra?

För närvarande går en nationell anda genom världen frammanad af det pågående kriget. Hvarje land söker samla sig omkring sitt eget. Och nordens kvinnor skola äfven vaka öfver sitt. De skola så frid på jorden i handlingar och ord och söka taga vara på de små glädjemöjligheter som gifvas. De skola göra årets fester till afbrott i det hvardagliga. Genom att låta dem följa traditionerna bli minnena djupare och till slut sedda i ett poetiskt skimmer, hvars skönhetsintryck måhända en gång kan ge vår tids nervösa och jäktade barn litet mera lugn och harmoni.

Våra julseder äro så fastrotade, att århundraden ej kunna rubba dem, fast åtskilliga gammaldags bruk ännu kunde finnas att tillägga, och om vi gjorde det och i stället minskade julklapparnas dyrhet, skulle det blott främja julstämningen. Och hvarför skulle vi inte kunna fira nyårsvakan som förr med tennstöpning framför härdens brasa? Stjärngossarnas vandring om trettondag borde vi äfven bibehålla till glädje för barnen, och jullekar och folkdanser skola räcka till tjugondag-Knut, "då julen dansar ut".

Längre fram kommer fastlagen med sina fettisdagsbullar och speciella bruk, och Marie bebådelsedag skall man festa på gräddväfflor.

Påskfirandet har hos oss enklare former än i. ex i katolska länder och inskränker sig numera till den outhärliga äggätningen. Påskeldarnas vackra symbol hålles väl ännu levande här och hvar i landsorten, men påsksmällor och tjärbloss, som också äro sparsamt existera, minna dock för mycket om den vidskepelsens tid, då häxor brändes på bål.

Att särskildt måna om husdjuren med extra förplägning vid årets större högtider var också ett bruk hos de gamla, och det är ett vackert bruk, som gärna kan återupplivas med uteslutande af de väl för öfrigt glömda ceremonierna under hvilka det skedde.

Valborgsmässans firande går ännu i de gamla spåren, men firandet af 1 maj har med demonstrationernas tid kommit in i ett nytt skede.

Aderfonde maj gick man fordom man ur huse för att se "om Erik gaf ax" och medförde några hem som troféer. Då skulle Olof

Prenumerationspris:

Vanliga upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	» 3.90	Halft år	» 5.—
Kvartal	» 2.—	Kvartal	» 2.50
Månad	» 0.80	Månad	» 0.90

Stockholm. Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskont.: Riks 16 46 Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utändska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text 40 öre
20% förhöjning för särskildt begärd plats.	å textside, 20% förh. för särsk. begärd plats.

tjugunionde juli "gifva kaka", och alltid måste man i förväg fröska någon säd och föra till kvarnen för att till Olofsdagen få kaka af årets skörd.

En liten festdag var äfven trefaldighetsaftonen, då så många som kunde vandrade ut till skogarnas naturliga källor och "drucko mærg i benen". Senare på aftonen var vårens första dans på logarna, då herrskapsfolk och annat folk var i lag alldeles som vid midsommaren vid dans omkring majstången.

Pingsten, hänryckningens tid, blef så småningom en konfirmationens fest, då ungdomliga och ifriga händer fångade allt hvad våren hunnit gifva af blommor och grönt för att därmed smycka kyrkorna.

Midsommarhelgen är också en naturens segerfest öfver vinterns köld och mörker, och hvarför skulle vi inte fortfarande med glädje pryda hvar vrå i våra hem med sommarens grönskande rikedom, och hvarför skulle inte äfven vår tids flickor på midsommaraftonen plocka nio sorters blommor för att lägga under sin huvudgård och drömma sanndröm om sin käresta på natten? Och vid majstången skall fiolen åter taga herraväldet öfver dragspelslåten. Folksjälen trår till de gamla låtarna på nytt.

Folkkaraktären är också förbunden med slätterölet i juli och längre fram mot hösten med skördefesten, då all årets skörd ligger lyckligen bärgad i ladorna.

I september voro också de stora marknaderna, Distingen, Fastingen och Hindersmässan hvad de allt hette, ett mycket efterlångtadt folknöje. Då låg allt arbete nere i flera dagar, och turvis fick allt husets folk resa till marknaden. Men äfven för dem, som måste vara hemma, var där helg. Då fick hvar och en begära sin älsklingsrätt, och om önskningarna verkligen lågo inom möjligheternas område, fick man dem uppfyllda. Och när marknadsfolket kom hem, vankades det åtskilligt, inte allenast godsaker och presenter utan också historier och berättelser om allt det vidunderliga de hört eller sett.

Men sedan kom hvad som på folkspråket benämndes "surkålsveckor", då det var långt emellan festhillsfällena.

Visserligen firades ibland en liten festlighet vid Michaelimässan, men det var mindre allmänt.

Allhelgonadagen som religiös fest har ej heller hos oss den betydelse som i katolska länder, och vi söka ej på någon bestämd dag våra kära dödas grafvar. Ej heller St. Nicolai dag firas här, men den är i flera länder barnens julafton, då de erhålla sina gåfvor före den ankommande julhögtiden.

Väl komma i december nalkas vi snart åter Lucia igen, och förberedelserna börja på

nytt till den gamla evigt nya midvinterfesten.

Jag har nu endast talat om gamla festvanor i sammanhang med högtider och årstider under årets lopp, och det kan kanske tyckas naivt att vilja hålla på eller återinföra gamla sedvänjor i vår moderna tid, men säkert är, att de åtminstone till barnen tala med ett eget poetiskt bildspråk, som ej blir utan sitt värde för lifsuppfattningen, och storartade festligheter kanske många gånger skänka mindre värde än en prastlund vid en brasa. Att forna tiders människor lefde nöjdare, gladare och måhända lyckligare än sena tiders barn har nästan öfvergått till ett axiom, och faktum är, att vi behöfva taga vara på alla sunda, goda och renhetssträf-

vi, som lefva i ett tidevarf, fullt af splitt-ring, bittra och skoningslösa strider mellan individer, klasser och folk. Jag vill endast nämna en, som jag tycker passar så bra i tycke med hemmets traditioner. Den älskvärde, optimistiske skalden Elias Sehlstedt, hvars hvardagsfilosofi var att under lifvets alla förhållanden blott se glad ut, så skulle själfva ödet skämmas och vända om, när det kommit för att anmäla en olycka.

Gör man ingenting själf för att behålla sitt goda humör, har man heller ingen rätt att fördrå något. Förresten måste vi, som den lilla lungsiktiga flickan Adèle Ramm lärt oss, söka blomman, där Gud har planterat oss. Kanske går detta lättare i en mark, där fädrens traditioner stödja plantan. Jag har därför icke

sagt, att det var onödigt bygga vägar, emedan våra förfäder togo sig fram på klöfjestig, eller att lokomotivet är en uppfinning af den onde, hvilket troddes i min egen farmors tid. Inte heller har jag sagt att det är dumt att åka bil, fast det innebär en estetisk njutning att sitta i ett ekipage med ett par vackra hästar för.

Jag har med afsikt tagit fortskaffningsmedlen som exempel, därför att det är med dem man kommer i större kontakt med världen, och det är inte min mening, att vi genom iakttagande af gamla traditioner skola blifva isolerade på något sätt hvarken från bildningsmöjligheter, utveckling utåt eller inåt eller blifva frångbröstade inför kosmopolitismens mål, som vill förena alla nationer genom den stora sanningen att alla äro människor. Detta hindrar dock icke, att tillsammans med det mest framsynta frisinne kan trifvas en sund konservatism, som har mod att hålla på sitt eget och att helt och fullt på ärfd grund vara sig själf inom egna gränser. Jag stöder mig på en så stor auktoritet som vår varmhjärtade svenska däre på det snart öfver hela världen kända Strand, Ellen Key. Och Ellen Keys nära granne Verner von Heidenstam har

också sagt oss detsamma.

Jag nämnde ordet gränser, fast när det gäller utvecklingen finns knappast någon gräns, och äfven de geografiska gränserna få, som vi veta, ej vara exakta, och det kanske vi få mera erfarenhet af, när det pågående kriget med sin förödelses styggelse är slut, och allt skall byggas upp på nytt för nya tider och släkten. Det skall också komma en gång en tid, säger Ellen Key, "när hemlifvet åter blir en konst, till hvars utöfning kvinnorna erhålla ro och tid". Med skaparglädje skola de då ägna sig däråt på fädrens vis, men samtidigt förskaffa sig sin tids bästa bildning, som skall ge deras lif en fylligare färg, vidga deras korrespondensområde och ge dem förmåga att själsligt omfatta i första hand sitt eget och i det osynliga all världen.

UNG KONSTNÄR.

Af FREDRIK VETTERLUND.

NÄR SOLEN OCH MIDDAGEN DIKTADE STROFERNA I DIG,
då tonade hjärtat sin starkaste klang.

Då var du en yngling som ville ge de fullaste verkligheter,
då stod du på toppen af berget med blicken i tindrande eter,
och liksom en stråle af eld din själ ur din cittra sprang.

Du ville dig själf, dock icke dig själf, du ville en låga,
som tändes af urljusets hand i grodder dem ingen vet,
och därför du trädde mot rymderna fram med Helios' båga
och ropade ynglingaguden om rykte och evighet:

Hvalf som strålar, låt mig stiga
upp i mörkblå famn,
att i gränslös klarhet viga
minnet af mitt namn!
Att, då tusen år förrinna,
dock ett hjärta gömt,
hur mitt hjärta kunde brinna,
när mitt stoft är glömdt.
Varde eld för man och kvinna
det jag drömt!

vande glädjemöjligheter, som kunna gifvas under enkla former.

Henning von Melsted har sagt på ett ställe: "En mänsklighet, som finner det vara en sällhet att lefva, kommer förvisso aldrig att uppstå. Tanke- och känslolifvets utveckling medför tvärtom ökade marter och kval. Visdomen består i och kommer att bestå i att kunna bära lifsmärtan". Om detta är sant, ha vi hvarken råd eller rätt att förkasta något, som kan blifva till oaser i öknen. Och ej heller må det förmenas oss att söka skaffa oss lifsförebilder i en gången tid. Det skulle vara rätt intressant att visa tillbaka på personligheter ej så aflägsna från vår egen tid, för att i dem skärskåda typer af ett tidslynne, hvars älskvärdhet, fryntlighet, förnöjsamma sinnelag och harmoniska utveckling vi skulle ha godt af att söka efterlikna,

Sänd Edra

Kläcningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kud-dar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Prima Nysilfver

Praktikatalog gratis och franco

Stockholm och Göteborg.

Kopparämbaret. Af Signe Engström.

DET VAR MARGRET PÅ SOLBERG — har ni aldrig hört talas om henne? Den vackraste flickan i socknen, den rikaste i flera socknar! Flickan som af all lifvets lycka bara bärgade ett kopparämbär — hon som när allt kommer omkring dock är blott ett af offren för vår gamla svenska fördragssamhet med hela världens parias — det farande folket.

Så ödestaget särmärkt var hon dock och så vacker minnes jag henne, att få kvinnor hålla det måttet. Så smärt och behagligt fulländad var den höga gestalten i den snäva blå bomullsklänningen, så ren ansiktets oval, så otadliga halsens linjer och nacken med de kungliga, svarta flätorna. Inte ens adelsmärket, de späda vristerna och de smala händerna, saknades.

— Det där är ett hittebarn, tänkte jag förvirrad. Visst är folket häruppe vackert, men inte på det sättet. Den där munnen borde ha suttit i en drottningens ansikte och folket skulle ha afgudat henne bara för det.

Höstkvällens skymning stod på lur inne i den tunga granskogen, som omslöt fäbodvalens lilla öppna plan.

Den rymde en liten stuga, innehållande kök och mjölkammare och ett stycke därifrån en låg ladugård med tillbyggd foderbod. Mellan ett par stora stenar vällde en klar källa fram helt nära ledet med den slingrande skogsvägen. Vallen låg så högt, att öfver träden i söder kunde man skimta de lägre liggande utägorna, öfver hvilka just nu en hvit dimma långsamt steg upp. Det var åtminstone en fimmes väg till närmaste by och här lefde denna vackra kvinna ensam nätter och dagar! Ensam midt i denna beklämmande dystra, gamla skog, som antingen var tyst som en mörk hemlighet eller dånade som en koral ur de osaligas midnattsmässa, medan tusen underliga varelser kommo den gamla fäboden att genljuda af knäppningar och underliga ljud! Jag ville fråga henne hur det kändes, men hade som vanligt svårt att komma mig för. Det föreföll mig som måste hon veta med sig att hon icke liknade andra människor och känna att min fråga hade en djupare innebörd.

Min följeslagerska tog saken enklare. Hon frågade om korna, om fodertillgången och mjölmängden, om grädden gick lätt att kärna, om ostkällaren var bra. Kvinnan log — all mjölk hämtades hem till gården hvarje dag.

— Men, inföll jag, är det inte kusligt häruppe ändå? Är ni inte rädd?

Hon vände sig helt emot mig. Bakom de långa ögonfransarna blänkta det till som en fackelglimt öfver ett mörkt vatten.

— Så kärt har jag inte lifvet, sade hon. Och skogen ger lugn och ro.

Vi gingo hemåt längs den bruna, slingrande stig som under tidernas lopp trampats upp af kreaturens fötter. Granarna voro våta af höstaffonens dagg och stänkte oss obarmhärtigt genomvåta. Bitvis drunknade de bruna barren i grå, sugande lera, trädrötterna voro hala och farliga och här och där hoppade en munter rännil porlande midt i vägen, följde den ett stycke och försvann sedan. Vi måste gå i gåsmarsch och se oss noga för vid hvarje steg, men jag kunde icke släppa fäbodflickan ur mina tankar och innan vi hunno hem hade min värdinna fått lof att berättat hvad hon visste om henne. Jag fick tillfälle att komplettera bilden sedan, ty jag stannade hela hösten i hennes fagra hemtrakt, utan att dock vidare träffa henne själf.

Hon hette Margret på Solberg — hur väl det passade henne i alla fall. Folket däruppe lägger tonvikten på första stafvelsen i Margret, hvilket ger namnet en förunderligt mjuk klang.

Solberg var en gammal rödbrun gård, som låg ett stycke från landsvägen i en björkdunge på en solig söderslutning. Den var byggd som hälsinggårdarna i allmänhet, — tre massiva längor med gårdsplanen öppen endast åt söder. Några gamla apalar växte vid helgstugans gafvel, ett par jätterönnar vid yttersta loglängan. Det var ett gammalt, förmöget hus, af hvilket, sedan Margret kom till världen, endast en ung och en gammal telning funnos kvar. Den äldre var farbror Hanne, äldre bror till Margrets farfar, som var död för länge sedan. Margrets far ljöt döden i timmerskogen tre månader efter sitt bröllop och Margrets mor betalade dotterns lif med sitt.

Sålunda växte flickan upp ensam på den gamla gården och redan från början skilde hon sig från andra barn både genom utseende och sätt. Ingen af tjänarne kom någonsin hennes hjärta nära. Hon tydde sig till farbror Hanne, men förtroliga voro icke ens de två; hon genomgick den landliga skolan och konfirmerades utan att komma någon närmare. Margret på Solberg var en varelse för sig, det var som om hon lefvat i en annan värld och folk vande sig vid det och fann det i sin ordning. Man endast undrade smått hvem hon en dag skulle komma att gifva sig med, ty Hanne kunde ju inte lefva också Margret ut och Solberg var en gård som kräfde sin man. Om Margret varit konslig på något sätt, om hon varit begifven på läsnings eller att bli en fin dam hade ju saken lättare låtit sig ordna. Men Margret var vid sjuåttio år en landlig husmor i hvarje tum: höll efter pigorna, såg till och lade hand vid brygd och bak, slakt och mat, väfnad och sömnad.

En sådan pärla och i gyllene infattning till blef naturligtvis ett mål för många unga mans drömmar. Men hon var icke god att ens få se en skymt af. Vid kalasen höll hon sig stillsamt bland de bättre fruarna, som nog utmärkte den vackra Margret; ungdomen undvek hon.

— Jag känns inte vid dem, sade hon och det var sant. Endast vid slätterölen på Solberg dansade hon, men det var därför att det skulle så vara. Smärt och smidig och lätt gjorde hon pojkarerna galna, för att minuten därpå stillsamt ägna sig åt värdinnans många plikter. Aldrig kom nöjet henne att glömma tid och ansvar och det är ju inte ungdomen likt.

Gubben Hanne gick och funderade och satt och funderade. Det var nu så, att ett hotande öde hvilat öfver Solberg de fyra sista generationerna och ju längre åren rullade hän, desto säkrare blef Hanne på att det var ofrånkomligt.

Hannes farfar var bonde på Solberg — ätten hade varit bofast på gården hundra år före den tiden — och en kväll hade han på sin loge härbergerat ett kringresande tattersällskap. Då patrasket skulle draga i väg dagen därpå, behöll bonden med maktspråk en af bandets medlemmar — en febersjuk, illa medfaren flicka på fjorton, femton år. Hon hade svart hår men blå ögon, och kanske var det den omständigheten som gjorde att bonden fick öfvertaget.

Förmodligen var flickan stulen. Hon repade sig så småningom och blomstrade upp. Hennes hår förblef svart, men hon hade inga

af det farande folkets rasmärken — hon var växt som en nordisk flicka är det, spänstig och smärt och hennes hy var frisk och rosig. Efter fyra år trolofvades hon med Mattias, ende sonen i den rika gården, och det fanns ingen som undrade öfver det, så fager och omtyckt var hon.

Man rustade till ett sju dagars bröllop, då en gammal svart häxa från landsvägen objuden steg in och inför allt husfolket kraxade fram sin förbannelse öfver de unga. Den löd helt kort, att sonen af detta äktenskap skulle blifva den siste af ätten, som ägde den gamla gården.

— Inte råder du öfver min brud och fögan råder du öfver våra barn! svarade Mattias och tog ett fast tag om sin förskrämda trolofvade, som han ledde ur rummet. — Gif kärigen litet mat och låt henne gå.

De hade två söner, hvaraf Hannes var äldst. Han var liksom Margret ovanligt vacker och liknade henne också därunder att han helst gick för sig själf och höll andra på afstånd; han gifte sig heller aldrig. Moderns dunkla härkomst gjorde sig gällande: han var främmande för sina jämställde flickor och förblef sådan. Sven, den yngre, var i hvarje tum en äkta solbergsbonde, han gifte sig vid tjugutvå år och stannade kvar på gården. Hans ende son var tio år, då han blef faderlös. Också han gifte sig och dog helt ung — det var Margrets far. Det såg alltså ut som om tatterskans spådom skulle gå i uppfyllelse — ty hade icke Hanne lefvat alla dessa år blott för att se yngre och kraftigare skott af den gamla stammen rothuggas och dö? Och flickan, Margret, kärnsund och fager som hon var, var så lik honom själf, att han tviflade på att hon skulle gå i brudstol med en bonde. Godt, så finge hon väl lirkas dit. Hon måtte väl förstå, hvad hon var skyldig den gamla gården!

I fyra år arbetade gubben Hanne segt för att nå sitt mål. Han skickade den motsträfviga flickan bort på besök hos släktingar till hennes mor och farmor — Margret återvände foriast möjligt till Solberg. Han ställde till med stora kalas — och Margret var värdinna och skötte om att ingen kände sig tillbakasatt, men hon utmärkte heller ingen.

Och så, den vår hon fyllde tjugueff år, gaf Margret med sig helt oväntadt. Hennes val föll på den mest energiske af hennes friare — Jon i Björka. Han var släkt till Margrets mor och själf mycket förmögen. Margret, tio år yngre än han, hade ingifvit honom en passion som tycktes mogna och mörkna genom år af köld och snäsör; Margret visste också själf att det icke var hennes pengar hon ville åt, ehuru detta alls icke var bestämmande för hennes medgifvande till giftermålet.

— Det är ju för gårdens skull jag skall giftas bort, så nu blir väl farbror Hanne belåten när den stannar i slakten, sade hon litet bittert, strax innan Jon satte trolofningsringen på hennes finger. Men du får ta det som du får det, för jag tycker inte om dig.

Jon smålog tryggt. Hon var inte heller kär i någon annan och det ordnade sig nog. Han fick ta henne med lämpor.

Stackars Jon. Om han vetat att hon gifvit honom sitt ja just emedan hon höll af en annan! Om han vetat, att Margret i årtal älskat handlarens Magnus, — barnhusbarnet, som ingenting var och ingenting ägde, inte ens ett namn! Endast sin ungdom, sin spänstiga kropp, sitt vackra ansikte och sitt goda hufvud — och som själf var så totalt

omedveten om Margrets böjelse. Mellan dem låg visst mer än en ocean. Och medan Magnus om kvällarna satt på sitt vindsrum och pluggade i så många böcker han fick fatt i, flögo tankar och ögon många gånger öfver till Solberg utan att en aning sade honom att hon gick där och tänkte på honom.

— Magnus utan namn — hvad du är dum! sade han för sig själf och dök djupare ned i boken.

Magnus brukade aldrig sällskapa med någon särskild flicka. När ryktet denna vår utpekade en nykommen lärarinna som hans fästmö gaf Margret Jon sitt ja.

Det var ju hopplöst. Hon kunde inte rå emot ödet. Och hon måste ju tänka på gården.

Det rustades till bröllop på Solberg. Margret kände sig så oändligt likgiltig för alltsammans, som man blott kan bli då det finns fullt upp af allting. Kistor och skåp voro fullproppade både på Solberg och Björka. De unga skulle flytta öfver till Jons gård, ty gubben Hanne var karl att sköta sitt många år ännu. Margret tog också det med ro, tycktes det, och stökade med förberedelserna till gillet. Men ringen strök hon af sig så fort hon hann till aftonen på söndagarna. Den var så ny och fin, sade hon skämfande, och en bondkvinna får så lätt en rispa i huden och en repa i guldet.

Jon hade brådt med vårarbetet, men tillbragte söndagarna på Solberg. En gång ville han kyssa Margret — det var första lysningsdagen — och hon vek tillbaka och höjde handen som till slag. Hon såg så förskrämd ut, att hade han icke vetat att hon aldrig var kyssd förut, så visste han det nu.

— Vi äro inte vigda än, sade hon sträff och gick ut ur rummet. Jon följde icke efter henne.

Kvällen före bröllopet gick Margret ut ensam. Det var sista kvällen hon rådde sig själf, sista kvällen hon fick ströfva omkring i de älskade hagarna kring Solberg. Nästa dag skulle hon klädas till brud och färdas till Björka — och sedan — — —

Aldrig, ens under senare år, kunde hon minnas att hon helt redde ut tanken på hur hon skulle få det sedan. Det fick väl gå.

Vid svedjans norra led var Margrets älskingsplats. Där växte björkarna hvita och smidiga på ena sidan ledet och på den andra slöto sig susande granar kring stigen som ledde till fäbodvallarna. Hon lutade sig som tusen gånger förr mot ledet och stirrade in i skogens dunkel, då ett klirrande ljud bröt tystnaden därinne. Någon kom ned längs den branta sligen — det var handlaren Magnus. Han bar på ett blänkande nytt tjugufyra liters kopparämbär, som han lyftade öfver till Margrets sida af ledet innan han hälsade på flickan.

— Det anade mig att Margret stod just här i kväll, sade han, då de skakade hand. Blodet rusade till Margrets hjärta så att hennes strupe tillsnördes. Hvad visste Magnus om hennes vanor?

Men Magnus var blek som ett lik och släppte icke den smala handen, som han fått i ett fast grepp.

— Det där skall vara min lysningspresent, forffor han. Margret behöfver stora mjölk-kärl till så många kor som hon nu får.

Det låg bitterhet i rösten. Flickan stod som förlamad.

— Och så ville jag säga adjö — jag reser till Amerika i kväll.

Här bröts rösten. Han kramade hennes hand ett svidande ögonblick ännu — och var borta.

Det var allt. Det var så litet, så litet att lefva på ett helt lif. Och flickan, som för

sent fått veta hvad hon ville veta sjönk tillintetgjord ned på gräset och sade sig att hon icke ville dela detta lif med en annan — och icke heller lefva det ensam.

Ingen sökte henne, ty alla voro vana vid att hon ensam ströfvade ute på ägora om kvällarna. Hon kom hem mycket sent och gick till sitt rum utan att tala vid någon — hon talade icke ens om hvarifrån hon fått kopparämbäret. Men brudar ha ju sina infall och ingen tänkte på att tränga sig på henne. Bröllopet skulle stå på Björka, hvars manbyggnad var nyare och rymligare än Solbergs och där höll brudgummens svägerska lömmarna sedan fjorton dagar tillbaka. Allting var så väl ordnad, bara nu vädret blef som det skulle vara på ett bröllop.

Men det blef det inte. Den nya dagen ingick med tjutande storm, kyla och ösande regn, det var som om hösten plötsligt slagit ned midt i försommaren. Margret, som trött lyfte hufvudet från sitt sömlösa läger, log bittert.

— Alldeles som jag ville ha det! Det fatades bara, att solen skulle skina!

Prästfrun hade utverkat att Margrets bruddräkt blef hvit. Hon hade ju god råd att lägga ned den i en låda och spara den bara till ett minne, om hon ville. Och när bruden kom ned i helgstugan i det hvita sidenet och den böljande slöjan, kransen och guldkronan hennes farfars farfar skänkt till församlingen, kronan, som hufvebarnet först af alla burit, var hon så vacker, att gubben Hanne inte kunde dölja det stygn han kände i sitt hjärta.

— Det är synd att ge bort henne, mumlade han och de af en bitter smärta frampressade orden blefvo till ett ordspråk inom socknen sedan. Måhända hade det låtit sig ordna så småningom med gården och Margret var ju bara barnet ännu! Men gjort var gjort.

Vigseln ägde rum i den gamla kyrkan, som var vackert dekorerad och fylld med folk. En så vacker brud hade i mannaminne icke setts därinne, hvilket vill säga mycket, och de äldre kvinnornas tårar runno i kapp med regnet, som i ilska kaskader svepte mot kyrkfönstren. Detta väder bådade infet godt. I bästa fall blef bruden änka snart; värre var ett lifslångt äktenskap där lyckan saknades. Man var väl gammal och hade ögon och öron! De visste så litet, alla de kloka. De anade intet af det järnhårda beslut, som under en enda fasans natt mognat inom det sköna hufvud, som där framme i koret böjdes under krona och krans. Och om Margret skrikte ut det, skulle ingen ha trott henne.

På våra bondbröllop talar man inte om middag eller supé. Man äter, helt enkelt. Man bänkar sig efter en noga genomförd rangordning och njuter af en fägnad värdig våra förfäder och de gamla gudarna. Man sitter till bords i timal och sliger upp, mått och god och glad och mera till, allt efter sin fason. Margrets bröllop var en märkesfest äfven ur denna synvinkel, så ståtlig var fägnaden och så hög var stämningen.

Och så, framemot natten, när glädjen stod som högst därinne, gick en ensam flicka genom hopen af de utanför bröllopgården stående objudna gäster, som för några minuter sedan jublande hurrat för den vackra bruden. De väntade att hon skulle visa sig en gång ännu, innan kronan dansades af henne. Ingen lade märke till flickan i den långa svarta kappan och hucket, som med ett gnisslande kopparämbär i handen tog vägen genom hagarna och öfver ängarna på Björka ägor.

Det var Margret. Hon stod som en andeuppenbarelse i dörren till Solbergs gamla

kök och höll på att skrämia vettet ur både pigan och drängen, som stannat hemma för att sköta djuren. En likblek, svartklädd, dyvåt brud — och ansiktet var inte en lefvande människas.

Men hon talade och rösten var lefvande nog. — Ni ska genast gå till Björka bägge två, sade hon. Hälsa min farbror och Jon i Björka att jag är här och jag stannar här liksom förut. Till Björka kommer jag aldrig mer och Jon skall inte omaka sig för min skull, det lönar sig inte.

Så gick hon upp på sitt gamla flickrum, bommade dörren och lade sig, ty hon var trött till döds.

På Björka var en uppståndelse utan like. Ett par af de yngre gästerna hade funnit brudens krona och slöja på ett skåp i en liten kammare och genast slagit alarm. Bruden var borta. Hanne och Jon lade råd med förtviflade ögon, båda innerst vissa om att det var bäst att börja sökandet i ån, som flöt nedanför gården.

När drängen och pigan kommo med budet, blef det blickstilla i salen. Jon blef hvit under ögonen men gubben Hanne böjde hufvudet så, som ingen sett honom göra förut.

— Vi hade tvingat henne, sade han till Jon, ty detta var ju ingen annans sak. Har hon sökt skydd under mitt tak så är hon säker. Du kan komma öfver i morgon och se till hur det blir.

Och Jon kom och prästen kom och många myndiga män, men den unga hustrun, som ingen hustru var, stod klippfast emot både öfvertalningar och hot. De kunde göra sitt värsta, ty i nödfall vågade hon dö — och ingen tviflade på det. Hon såg på Jon med mörka ögon men utan hat, ty hon visste inte att han älskade henne. Det talades inte många ord emellan dem, men han allena fick veta hvarför hon gjort som hon gjort, — det ansåg hon sig skyldig honom. Gamle Hanne tog inte parti för någon, fast man godt kunde se att han inte ämnade tvinga Margret dit hon inte ville. Det talades om skilsmässa, ty gården skulle ju i alla fall bli Jons genom arf. Men Jon sade tvärt nej. Fick han inte Margret tog han aldrig i lifvet någon annan, och — detta tänkte han tyst, fast det syntes kring den kärftva munnen — kanske hon ångrade sig en dag.

Men femton år ha gått och Margret har icke ångrat sig. Hon är vacker som förr och ser ut som en ung flicka. Ingen längtan lär på henne, ty hon har aldrig längtat efter det omöjliga. Hon har alltså vetat att allt var slut, då Magnus försvann mellan granarna kvällen före hennes bröllop. Hennes saga är utan början och utan slut, ty den är ett med hennes väsen. En enda gång kom en hälsning från Magnus och då befann han sig med vapen i hand midt i stridsvimlet i en sydamerikansk republik. Hon vet att han är död lika visst som om hon stått vid hans graf.

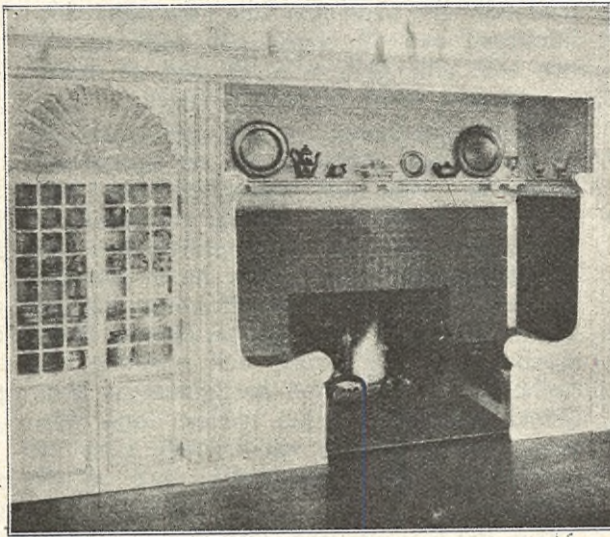
Gubben Hanne är hvit i håret, men oböjd i rygg och nacke ännu. Han och Jon ha numera satt sig in i tanken på att Jons brorsbarn skola ärfva både Solberg och Björka — gudi tack, att de ändå stanna i släkten. Och de pojkar äro ärliga bönder, utan något farligt påbrå.

De sista åren har Margret tagit sig före att flytta till fäboden de veckor kreaturen äro där. Detta är dels mycket opassande för en kvinna i hennes sfällning, dels är gubben Hanne rädd för hennes kärlek till ensamheten och aldrig säker för att icke folk en dag komma bärande på henne med fötterna före. Men han är en vis man och säger ingenting, ty han vet och har sett att emot sitt öde kämpar ingen.

Drömmen

VANLIGEN AR DET NAGON GANG I april, då solen får en smula värme och det ligger en aning vår i luften som villan börjar hägra för stadsfamiljens inre syn. Men det händer stundom också en vacker höst, då man för skolbarnens skull måste bryta upp från en trifsam sommarbostad och flytta in i en trång våning i den bråkiga staden, att huset med den lilla täppan, som är så godt som hvarje normalt utrustad människas innersta önskemål, strålar i förklaradt ljus. Och familjerådet fattar då ett högtidligt beslut att så fort sig göra låter öfvergifva nomadlivet i hyreskasernerna och flytta sina penater under eget tegelfäckt tak. Att bygga denna idealvilla är ju en småsak — på papperet!

Trefnaden är ett kosmopolitiskt begrepp, och när vi vandra omkring i vårt "chateau d'Espagne", möta vi påminnelser från all världens länder. Den öppna spiseln i biblioteket med sin flammade stockvedsbrasa minner oss sålunda om

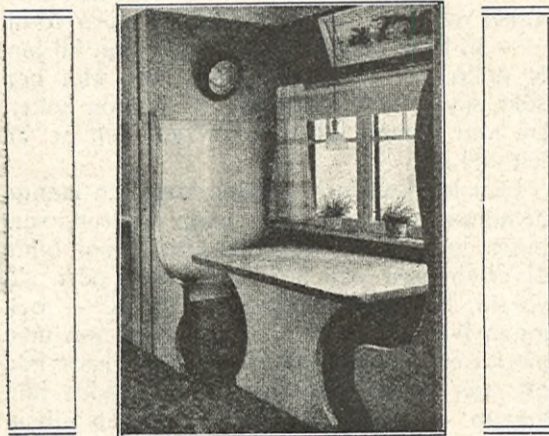

En pratslund vid spiseln.

om villan.

mang, som finns i riklig mängd här och hvar i rummen, blefve det väl: Amerika. Ty liksom amerikanerna på det hela taget förstå konsten att inreda sina hem mera praktiskt och ofta mycket smakfullare än vi, ha de en stark känsla för den trefnad, som just dessa inbyggda möbler skänka ett rum. Hur angenämt är det t. ex. icke att äga en bokhylla, som aldrig kan samla damm och spindelväf på baksidan! Hur prydlig ter sig icke den rosiga servisen bakom det inbyggda salsskåpets glasörrar. Och i badrummet blir det en småsak att hålla fint och snyggt, då alla handdukar och toalett-saker kunna läggas in i de rymliga skåpen.

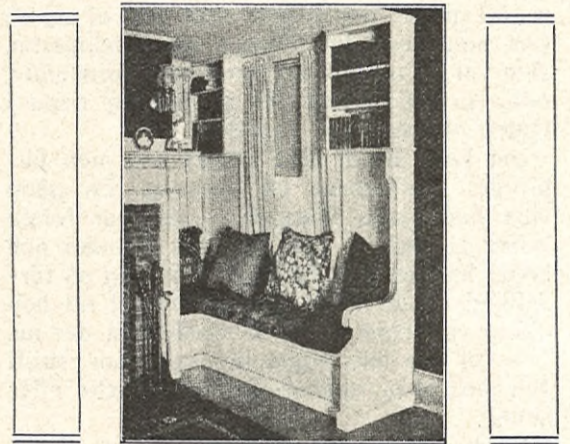
Matvrån blef mycket diskuterad och äfven häcklad, då Solidar gafs ut i tiden. Nu är denna matvrå — om vi få bruka en så djärf bild — det svärd med hvilket mångt ungt par hugger af bosättningsfrågans gordiska knut. Man kan nu få se hemtrefliga matvrår med väggfasta bänkar i köken till de nya arbetarbostäder, som byggas

Matvrån i köket.

Ett hörn af matsalen.

En hemtreflig vrå.

ett förnämt, engelskt gods. Vi vänta oss nästan att få se den älskade lady Gwendoline, som, för att tala med missromanerna, liknar en skogsblomma i sin hvita klänning där hon värmer sina små fötter framför elden, ifrigt uppvaktad af den ståtliga lord Wyndham, medan den bofaktige irländaren O'Connor svartsjukt bevakar det unga paret. De mörkbonade golfven med sina orientaliska "rugs" i varma färger äro också en engelsk idé, och om vi finna ekplankor för dyra, ersätta vi dem med mörklaserade furugolf, som få några strykningar med fernissa. Linoleummatorna reserveras för kök, serveringsrum, o. d. Från Old England ha vi också hämtat det stora utbyggda söderfönstret i matsalen, placeradt så att det fångar in solstrålarna redan vid frukosten. Skulle man sedan sätta någon ursprungsbe-teckning på alla de inbyggda skåp och bokhyllor, väggfasta bänkar och annat stabilt möble-

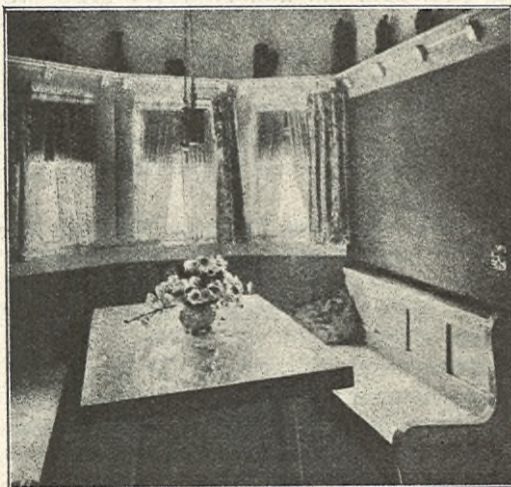

Bokmalens hörn.

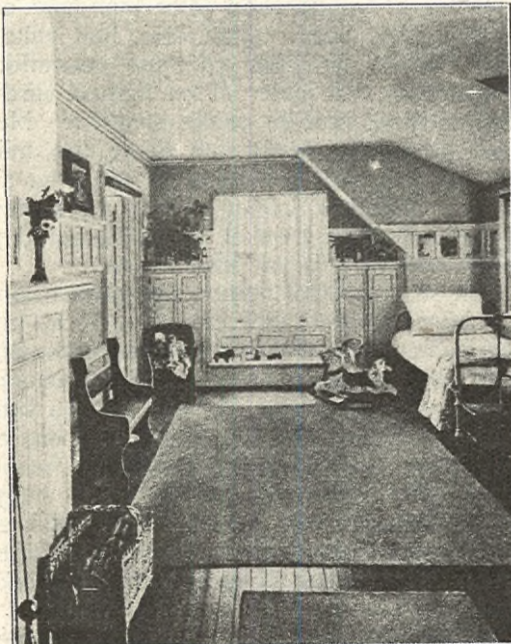
upp här och hvar i landet, och hur mycket en dylik anordning bidrar till att öka hvardagstrefnaden behöfver nog ej framhållas. Äfven i köket till vår idealvilla ha vi alltså en sådan matvrå inbyggd invid fönstret, där tjänarna kunna inta sina måltider. Men äfven för folk, som ha tillfälle att hålla sig med en särskild matsal, kan det ha ett visst behag att dessutom bestå sig med en "holländsk frukostalkov", som matvrån också tituleras. Och vid det utbyggda fönstret i salen är arrangeradt en dylik gemyllig frukostplats, där familjen i fridfullt hvardagslag bryter sitt bröd och läser sina morgontidningar.

Men hurudant skall köket vara? — undrar någon intresserad husmor. Jo, idealvillan skulle icke förtjäna sitt namn, om den icke vore utrustad med ett mönsterkök. Men en så viktig institution kräfver sitt särskilda kapitel.

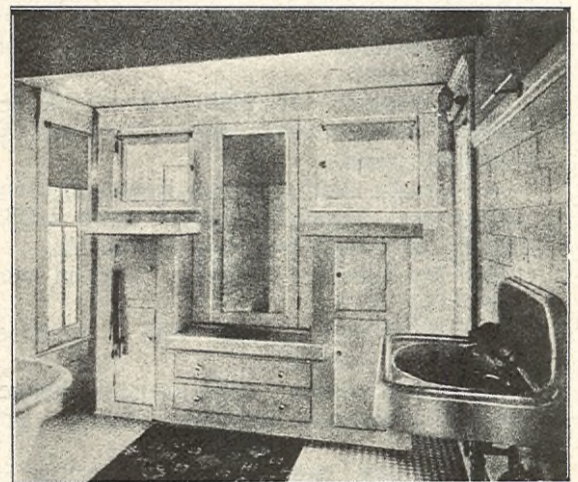
MIDINETTE.

Frukostalkoven i matsalen.

Den rymliga barnkammaren.

Det bekväma badrummet.

Porträtt till dagskrönikan.

Ebba Snoilsky.

Anna Bonde.

Albin Lavén.

Ella Ekman.

Isaak Hirsch.

Grefvinnan Ebba Snoilsky, född Ruuth, har i dagarna aflidit på Nådhammarhemmet, nära 73 år gammal.

Skaldegravnen vid Solna, som sedan 1903 gömmer Carl Snoilskys kvarlevor, har nu öppnats för att mottaga den maka, som var hans trogna följeslagerska i lifvet och som verkade inspirerande på hans diktning. Grefvinnan Snoilskys rika personlighet har vid hennes 70-årsdag skildrats i Idun af en henne närstående vän, vi vilja nu endast erinra om hennes ganska märkliga lefnadsbana. Som närmast sörjande står enda dottern Elisabeth, gift med kammarherren hos prinsessan Eitel Friedrich, kaptenen i reserven af braunschweigiska infanteriregementet Richard von Heynitz. I makarna Heynitz hem i Potsdam har grefvinnan Snoilsky lefvat sina sista år. Sedan i våras vistades hon på Nådhammarhemmet, där hon nu slutat sina dagar.

Grefvinnan Anna Bonde, född Koskull, på Teleborgs slott utanför Växjö har i sitt efterlämnade testamente gjort storartade donationer. Till hemmet för obotligt sjuka i Kronobergs län har den aflidna skänkt 100,000 kronor och därigenom tryggt tillkomsten af detta hem. Till underhåll af Teleborgs slott förordnas genom testamentet kronor 300,000, men skulle slottet komma i andra händer än i den Bondeska släktens, går äfven denna stora summa till det ofvan nämnda sjukhuset. Vi meddela här ett ungdoms-porträtt af grefvinnan Bonde, ett af de få som finnas.

Endast 37 år gammal har skådespelerskan Ella Ekman aflidit i hufvudstaden, ett offer för en beklaglig olyckshändelse. För omkring fjorton dagar sedan blef fru Ekman, då hon gick på Norrlandsgatan, påkörd af en cyklist, som icke kunde styra sin maskin, med den påföljd att hon störtade i gatan. I samma ögonblick kom en lastautomobil körande och olyckan ville att den körde öfver fru Ekmans högra arm, så att handen krossades. Fru Ekman visade en beundransvärd sinnesnärvaro både vid olyckstillfallet och senare på sjukhuset, där det blef nödvändigt att amputera två fingrar. Genom infektion från gatsmutsen uppstod olyckligtvis stelkramp och trots användning af serum, dukade hon under för denna hemiska sjukdom. Den aflidna efterlämnar make, skådespelaren John Ekman, en späd dotter och fader. Hon var född Widercrantz. På senare år hade fru Ekman dragit sig tillbaka från scenen, men hon började sin bana 1904 vid dåvarande Lilla teatern. Hon har spelat i Finland och vid Lindrothska och Rydingsska sällskapen och gaf goda löften. Som kamrat var hon högt uppskattad.

En af Stockholms-scenens mest kända personligheter har i dagarna för alltid sagt farväl åt ramp-

Kvartalsskiftet stundar,

hvadan ärade kvartalsprenumeranter erinras om nödvändigheten af abonnemangets omedelbara förnyande på det att oregelbundenhet i expeditionen må undvikas. Äfven för innevarande år få kvartalsabonnenterna tillgodoräkna sig IDUNS JUNNUMMER, som fortfarande häfdar sina traditioner i fråga om ett värdefullt skönlitterärt innehåll, illustrerat af våra främsta artister, hvartill kommer som numrets clou:

Ett sekel på Sveriges tron,

en högtintressant framställning i ord och bild af dynastin Bernadotte. Texten är författad af den på det personhistoriska området framstående skildraren d:r Carl Forsstrand, och det rika bildmaterialet har erhållit en artistisk utsmyckning af den kände konstnären Arthur Sjögren.

Prenumerera genast!

Ett societetsbröllop.

Hofrättsnotarien jur. kand. Einar Lindholm, son till borgmästaren i Karlstad K. J. Lindholm och hans maka född friherrinna Lilliecreutz samt fröken Gerte Rosenquist, dotter till godsägaren Axel Rosenquist och hans maka född Chrysanter.

ljuset, nämligen Albin Lavén, en af Intima teaterns stödspelare. Han var vid sin död 56 år gammal, och fastän hans hälsa på senare tiden varit allt annat än god har han dock tjänstgjort in i det sista. På 1890-talet kom Lavén till Stockholm efter några år i landsorten och knöts till de Ranftska teatern, där farsen hörde till hans specialiteter. Han kom dock så småningom in på sitt egentliga fack, karaktärsskådespelarens. Från 1911 har Lavén fyllt Intima teaterns scen, där han skapat några af sina bästa typer. Otaliga historier gå inom skådespelarkretsar om "Lavve", lika högt skattad som kamrat och skådespelare. Lavén hade också med framgång ägnat sig åt filmen.

Under ett kvartsekels ambulans lärde Lavve känna vårt land, sådant det tedde sig från Thespiskärran," skriver Axel Engdahl i Svenska scenen, "och det är ej många vrårar i Sverige, där han inte förvärfvat vänner med sin humor och sitt — sensibla hjärta. Han var damernas vän som få, och det var mer än en gång han höll på att få engagemang i det värsta af teaterband — Hymens. Redan första teateråret — har han berättat — var det en ung skånska i någon småstad, som förgapat sig i den ståtliga ynglingen, och fadren, en välmående krämare, satte sig ingalunda mot förbindelsen.

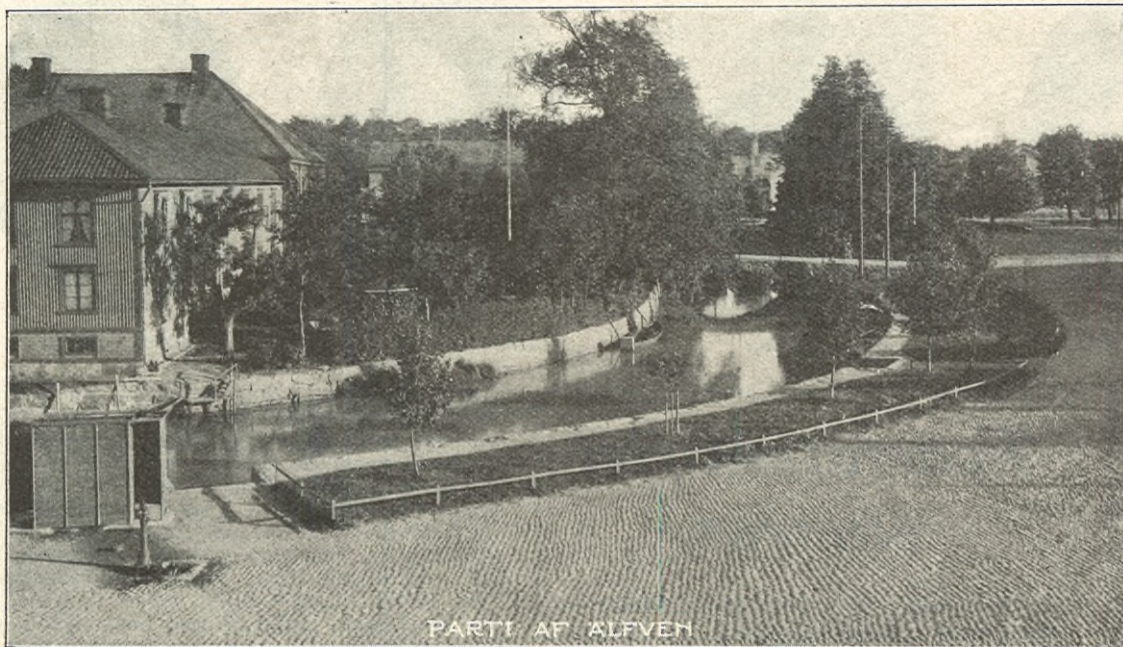
— Du är alldeles för god te å vara aktris, hade gubben sagt till Lavve, som emellertid till glädje för den svenska scenen fortsatte att vara "aktris".

Allt som allt: mot en fond af glänsande humor står Lavves gestalt tecknat både som människa och konstnär, och han skall sent förgätas.

Isaak Hirsch, en af Stockholms kända personligheter, har i dagarna aflidit efterlämnande minnet af en originell och på samma gång varm-hjärtad och storslagen människa. Af den väldiga förmögenhet som den aflidne efterlämnade och som han själf förvärfvat genom en outhärlig arbet-

samhet och genom sin storartade affärsblick gå miljoner till donationer för välgörande ändamål. Till bostäder åt mindre bemedlade, som sett bättre dagar afsattes en fond på omkring 4 miljoner kronor under namn af "Isaak Hirschs minne". Detta är återstoden af den aflidnes förmögenhet, sedan de flesta föreningar och sällskap med humanitära mål, främst de som syssla med vården af sjuka och barn, blifvit ihågkomna med större eller mindre belopp och en del förordnanden om lifräntor och pensioner utgått. Isaak Hirsch afled ogift och sörjes närmast af syskon. Vid hans jordfästning märktes många gamla män och kvinnor, som tydligen hörde till den stora skara, för hvilken den aflidnes hand alltid stod öppen.

ÅMÅL — staden

PARTI AF ÄLFVEN

ÅMÅL FRÅN KU

OM TROSA FATT VIDKANNAS EPITETET "VÄRLDENS MINSTA hörn", så har Åmål visserligen icke blifvit pådyfladt fullt så ringaktande omdömen, men att Åmål beryktats såsom typ för en efterblifvenhet, som inbjudit till liknande sarkasm, visas af det ofta citerade ordstäfvet: "Ändå något, sa' Hin, när han fick se Åmål."

För visso har det lilla Åmål och dess invånare ej utan orsak gjorts till föremål för storstadssatirens karbas. Enda staden i Dalsland, "Sveriges minsta vrå", har Åmål ej ägt de förutsättningar till blomstring, hvarmed det kunnat komma gycklet på skam. Belägen på en svårödlad landsbygd har samhället ej kunnat utvecklas till köpstad. Skogen och den lilla älf, som slingrar sig ge-

nom staden, äro väl de enda häfvor, hvarmed naturen hugnat den till mofivering af dess läge.

I forna tider har skogsbruket utefter älfven varit dess förnämsta lefvebröd, ett faktum, som antydes i namnet Åmåls etymologiska betydelse. Staden hette förr Amordh, bildadt af de fornsvenska orden a, som betydde å, och mordh, motsvarande nysvenska skog.

I våra dagar torde skogen ej spela så stor roll för stadens existens. Hvad som gjort Åmål till hvad det är — en stad på öfver 5,000 invånare — är framför allt Bergslagernas järnväg, som hit förlagt sin reparationsverkstad, den största i sitt slag i Sverige.

Efter hand har anlagts fabriker, så att Åmål numera är klassificerad som industrisamhälle. Den fabrik, till hvilken staden knyter de största förväntningar, är A.-B. Svenska Elektro-Magnets, som är den enda i Sverige till framsällande af elektromagneter.

Sedan vattenfallen i Åmålsån blifvit utnyttjade till elektriska kraftstationer, en ny järnvägslinje och en utvidgad hamn blifvit anlagda, torde Åmål ha att emotse en god framtid.

Om Åmål ända in i senaste tid varit ett samhälle med en småstadsidyll, som kunnat utgöra tacksamt ämne för ett kåseri i känd stil, så kan det i våra dagar svårigen erbjuda kåsören tillfälle att utbreda sig öfver stadens idylliska ro och invånarnas löjliga kälkborgerlighet. Den senaste stora eldsvådan 1901 utplånade just den äldsta delen af staden, och i de forna kåkarnas ställe ha rests moderna stenhus — gifvetvis icke alltid utan dessa otympliga torn, som tyckas

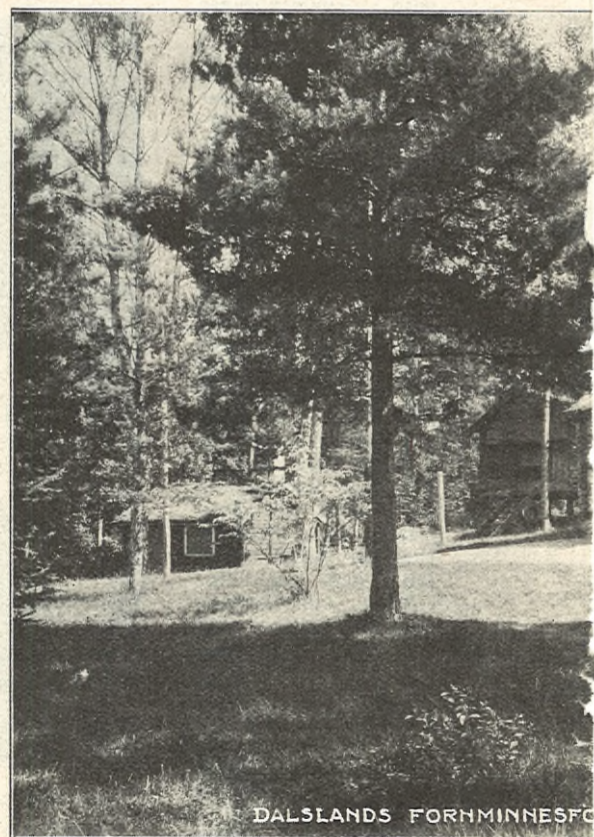
HAMN

ÄLFVEN MED VARMBADHUSET

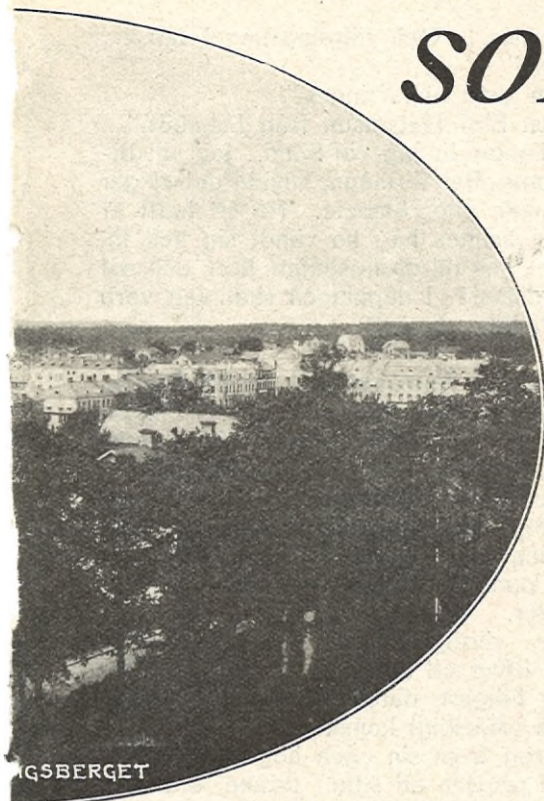

PARTI AF ÖRMÅSSKOGEN

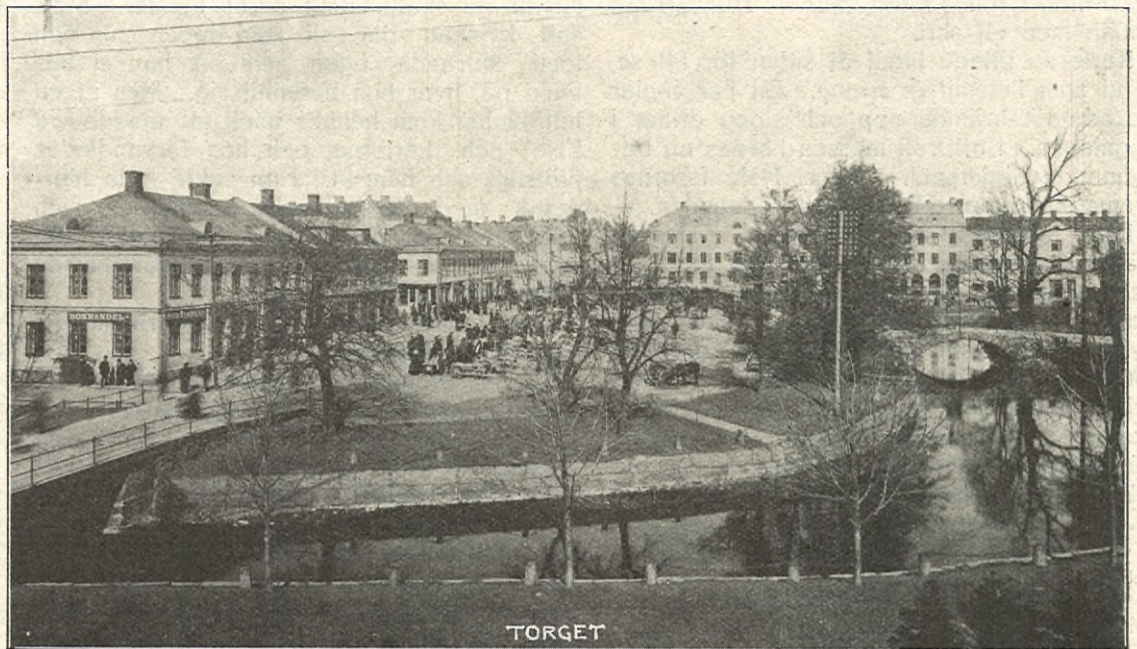

DALSLANDS FORHMINNESFO

som är "ändå något."

KUNGSBERGET

TORGET

vara utmärkande för småstadsmaken i allmänhet; och den filiströsa prägel, som karakteriserande legat öfver det lilla Amåls invånare, tillhör snart det förgångna, här som annorstädes där industrien drar fram.

Hvad som särskildt väcker främlingens uppmärksamhet vid ett besök i Amål, är det stora antal, i hvilket de egna hemmen förekomma. Rundt om den egentliga handelsstaden finnas hem med de mest trefliga trädgårdsläppor, stora och välvårdade. En vandring i dessa stadskvarter gifver besökaren intryck af, att Amål är ett lyckligt samhälle. Verkligheten jäfvar ej hans förmodanden härutinnan. Arbetarna äro dessutom i stor utsträckning ägare af motorbåtar, till yttermera lyckliggörande af deras lillvaro. Allt gifver intryck af välstånd och trefnad.

Amål är ett vackert samhälle. Tätt invid staden reser sig ett väl planteradt utsiktsberg, som med sitt förra namn minde om historisk tid; men sedan konung Oscar II 1895 besökt staden och ristat sitt namn i en sten på berget, omdöptes det till Kungsberget, ty borgarnas servilism var starkare än vördnaden för föfädernas tradition. Härifrån har man en bedårande utsikt åt öster öfver Väneren ända bort till Kinnekulle; åt väster ser man för sina fötter den lilla staden lummigt infattad af präktiga trädgårdar, och vid synranden skönjer man det vackra Edsleskogs höga bergsryggar affeckna sig i djupblå silhuetter.

I stadens utkant ligger den vackra Örnässkogen. Mången stad har orsak att afundas det lilla Amål denna park. Resliga furor, små leende kjusor mellan berg

med ståtliga utsikter öfver skogklädda uddar och holmar, öfver kobbar och skär, tillförsäkra denna en plats såsom en bland de vackraste, som någonsin kan pryda en stads "promenader".

Summerar man de omdömen, som man numera i allmänhet kan fälla om Amål, med dem, som de utlofvade kommunikationerna kunna medgifva, kan man med stor säkerhet förutspå, att Amål en gång — och kanske snart nog — kommer att intaga en ställning, som säkerställer det för en sarkasm, som en gång varit en visa i Sverige: "Ändå något sa' den, som fick se Amål."

SICCIO.

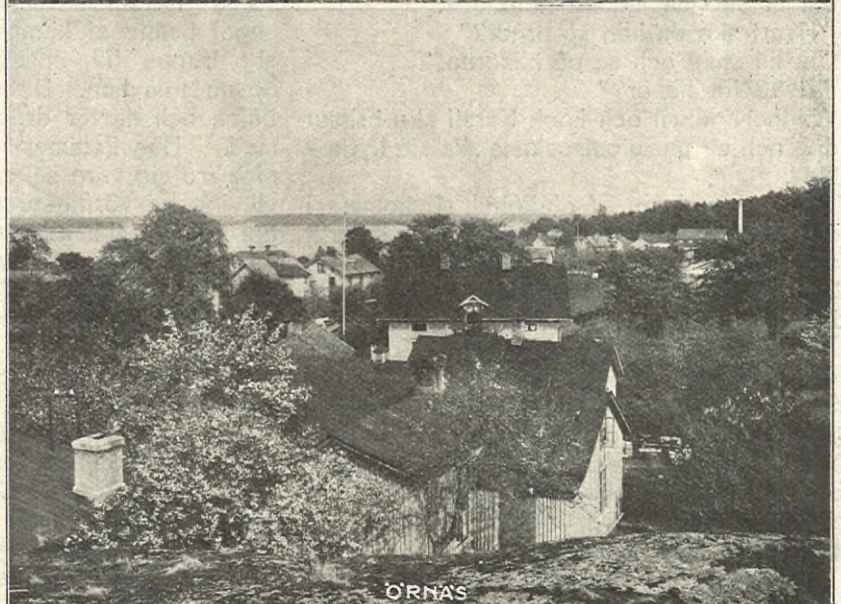
EN

RENING I ÖRNÄSSKOGEN

UTSIKT FRÅN SVEAPARKEN

ÖRNÄS

Från mörka år.

Novell af MILDRED THORBURN-BUSCK.

(Forts. o. slut.)

DET SNUDDADE VID HENNES HÅR, DET grep efter hennes kjortelfäll. — Hon sprang undan med ett skri.

Karlarna fittade lugnt åt sidan för att se, hvad som kommit åt henne. Ett par fåglar flaxade förskrämda upp och slogo drillar i dagningen. Bortifrån mossen hördes ett begynnande tjäderospel. Snart lyste furornas grenverk kopparrödt i morgonrodnaden. —

Else stannade på gångstigen. Hennes kläder och nakna fötter voro våta af dagg, och hon skalf i gryningens frossa, men ögonen fäste sig sällhetsdruckna vid himmelens gyllene dag, som med hvar minut dref det formlösa och villsamma på flykten. Hennes bröst vidgades så starkt, att hon måste skaffa sig ett utlopp för allt, som trängde på därifrån. Utan att bekymra sig om ord eller toner sjöng hon efter sitt hjärtas begär.

”Såsom en fågel vid ljusan dag sig gläder,
Så gör min själ med högsta behag, och säger:
Dig vare ära, o Jesu kära,
Som kronan för alla konungar månd bära
Med ära! —”

Sliparn och Vattuskräcken sågo på henne med häpnad. De hade aldrig förr hört henne sjunga. —

Då det led mot hösten ville de åter draga sig nedåt Bergslagen, och på sin väg måste de förbi en liten stad ej långt från kyrkbyn, därifrån de så snabbt flyktat på försommaren.

De gifvo sig som vanligt i väg tidigt på morgonen, men Else var gripen af sådan ängslan i dessa trakter, att hon hellre ville gå öfver mossar och stenrös än på landsvägen. Detta ville dock karlarna ej gå in på. Då de nalkades staden, som låg där vänlig i morgonsolen med låga och mossiga hus på en sjöomfluten udde, märkte de genast, att något sällspordt var å bane. Landtfolk i skilda sockendräkter med söndagsstela drag åkte förbi i sina stolkärror med grant sirade åkkläden. Två präster hade slagit sig ihop i en öppen vagn och samtalade med högviktigt bekymrad min, och från en by framför dem körde där ut en hel skrinde med karlar och kullor. Men skrinde var ej kransad med löf som då det bar till bröllop eller slätteröl. Från näset, där klockstapeln stod, ljödo klämtningar, dofva och afbrutna, som vid eldsvåda eller jobsposter. Else skalf, där hon gick. —

Afven Sliparn tycktes gripen af onda aningar.

Han tog tag i en pojke, som kom hoppande fram ur skogen likt en getabock.

”Hvart ska du hän så brådt?”

”In till sta'n och se på häxorna.”

”Hvad för häxor?”

”Gylechs Marit och Look Kersti ska brinna i dag och ett par utomsöcknes ska stå kyrkoplikt”.

Pojken vred sig af otålighet att komma i väg. Sliparn släppte sitt tag i hans skjorta och lät honom löpa. Utan att växla ett ord slogo de in på fäbodstigen, som gossen lämnat.

Då de ej längre hörde klämtandet från staden, sökte de sig åter ned till landsvägen för att med snaraste komma från bygden. De räknade på att denna dag ej möta någon långt från staden, och redan sågo de framför sig de stora skogarna, där de tillbragt midsommartiden. Där skulle de vara fria som fåglar i sin hemskog.

Då hördes åter rullande hjul, och vid en krök af vägen mötte de ett sällsamt färde-

folk. På en rankig kronoskjuts sutto tvänne karlar i sockendräkter och höllo mellan sig en kvinna belagd med handklofvar. De klämde henne så ängsligt från bägge sidor, som om de väntat, att hon skulle förvandlas till en skata under deras händer. Själft satt kvinnan där slö med öppen mun och lomt stirrande ögon, som om hon ej alls tänkt på, hvar hon befunnit sig. Men af en tillfällighet kom hennes blick att snudda vid Else och karlarna, och hon förvandlades plötsligt och hemskt. Hon sökte lyfta händerna med de rasslande handjärnen, men vaktarna hindrade henne. Då ropade hon med hes och vanställd röst, medan kärran aflägsnade sig från dem.

”Tag henne också! Hon är värre än jag. Tag henne, säger jag...”

Vinden dränkte fort hennes röst och de stora skogarna öppnade sig snart för de förföljda och utplånade deras spår. Åter vistades de i skogsdunklet och sofvo i kolares och rymlingars kojor, ty de fruktade mindre förrymda fångar och varg och björn än byalagens skadeshungliga invånare. Men när nattfrostn nupit hjortronen på myren och björkarna om morgonen stodo rimmade öfver de gula löfven, kunde de ej längre hårda ut i vildmarken. De slogo in på nya stigar till en okänd bygd och hoppades att oantastade komma ned till Bergslagen, där sinnena voro mindre hårda och ej så upptända af fruktan för trolldomsväsendet.

Men första natten de tillbragte utom skogen blef Else angifven och satt i häkte. —

Två dygn därefter klappade det på Johan Amenii dörr mot midnatt. Han kastade en rock på sig och gick själf att öppna. Där utanför stod en man i torftiga kläder öfverstänkt af vägarnas smuts. Prosten visste sig icke förut hafva sett honom.

”Hvad söker du så här dags, min gode man,” sade prosten rätt barskt. ”Vid denna timman pläga ärliga män hålla sig under tak.”

”Jag kommer hit för att bedja om hjälp på den enda ort, där hjälp står att få. Minns värdig prosten en tjänstepiga här, som döptes till Johanna?”

Vid ordet ”hjälp” hade prosten redan skjutit in den senkomna gästen i förstugan. Han hyste föga fruktan för en ensam man.

”Väl minns jag Johanna. Det var en läraktig flicka. Och rätt from.”

”Nu sitter hon i sockenkistan för trolldom två dagsresor härifrån.”

”Hvad säger du, karll! Hur har detta skett?”

”Ja, icke är det af egen förvållan. Halvards Kerstin, trollpackan från Vestierna, angaf henne af hämnd för att hon icke lät sig trugas till onskap. Och alla skria de nu som hon. De vilja ha stort följ på bålet, och därför dragas de menlösa också med. Hon kommer icke att stå skrämsteln utan tro sig vara saker till det värsta. — Nu vill jag be värdig prosten af misskundsamhet ta sig an hennes oskyldiga lif.”

Prosten lyste med talgdanken öfver mannens ansikte och gestalt och kände igen honom som en af gesällerna, hvilka hämtat flickan.

”Brådskar det med hjälpen?” frågade han.

”Ja, om icke lagens brådska skall hinna före. Fjärdingstinget har fått anstå, tills folket kommit hem från fäbodarna och skörden blifvit bärgad, men sedan falla fångarna socknen till besvär. Därför är nu sagdt, att de som bekänna exequeras med snaraste och de öfriga skickas af befallningsman till

Falu Stenhus. Och fjärdingstinget blir till måndagen.”

”Hvem skall hålla tinget?”

”Fogden Elof Magnuson från Lakenäs.”

”Med honom är jag väl känd. Jag vill bistå Johanna efter förmåga, såvida det ej går mot samvete eller ämbete. På ett halft år lär väl ej hennes håg ha vänt sig helt till ondo. — Gack till drängslugan, karll, och sof ett par timmar! I dagningen skall jag vara färdig att följa dig —”

När prosten Amenius steg in till fogden Elof Magnuson, satt denne vid bordet i fingslugan och synade med kunnig min skrynkliga tulpanlökar, dem han en efter en tog upp ur en låda. Han bar bondekläder och hade håret klippt på dalkarlarnas vis, men vid prostens åsyn sprang han upp, strök håret ur pannan och bugade sig med hoffmannalater.

”Eders värdighet gör mig lika häpen som säll öfver ett så oväntadt besök. Vore jag blott tidigare därom underrättad, skulle jag ej så oskickligt komma i möte...”

Han drog fram sin egen högkarmade stol och bjöd prosten att sitta. Denne förundrade sig, att ett så jovialiskt ansikte och så lätta manéer läto förena sig med det tunga och kräfvande kallet. Han förfrågade sig kort efter fogdens familj och befinnande.

”Förträffligt, Ers värdighet! I önskligaste välmåga. Förunnas mig glädjen att med Ers värdighet dela min enkla måltid, vill jag till beskådande framföra mina barn, som äro som blomster i min fäppa. För blomster har jag eljest en synnerligen passion. Se här, hvad jag nyss fått mig tillsändt från Holland — ädlaste parogon-tulpaner!”

Han tog upp en lök mellan tummen och pekfingret och höll den framför prosten.

”Ett älskeligt tidsfördrif, och väl behöfligt för den, som dagligen måste umgås med onskans oväsende! Gärna vore jag kommen blott för att dela Er glädje, men denna gång ligger Er sorgliga handtering mig närmare om hjärtat. Här är återigen fråga om trolldomshandel, har jag hört sägas?”

Elof Magnuson påtog hastigt en öfvermåltan bedröfvad min.

”Ers värdighet är, Gudi klagadt, väl underrättad. Annu är ej anfåktelsens tid förbi för den fattiga och enfaldiga allmogen, och huru vi skola med lag och evangelium kunna rädda vilseförda och de ännu obesmitade till en evig salighet, är mer än jag dristar mig utfänka. Hvarje ord af Ers Högvärdighets mun skall härutinnan blifva en lykta för min väg.” —

”Väl har jag mycket hört och från predikstolen förkunnat öfver denna svåra hemsökelse hvarunder vi kväljas, men efter min mening är dock därmed ej så långt gånget, som åtskilliga vilja göra troligt. — Bättre vore att ej uppröra ett vatten, som hitintills varit stilla. Ty hvad som då finnes af ruttighet i bottnen sliger till ytan och böljar åt alla sidor, förpestande stränder, där ljufviga örter kanske eljest frodats. Så har det varit med denna villfarelse, som spridt sig bland svaga själar från socken till socken. När jag efter högmässan med brinnande förböner afkunnar domslutet öfver dylika syndare, förmanar jag folket på det bevekligaste att hålla sig hårdt vid Jesus och på intet sätt låta sig öfvertygas att de af Satan kunna tagna eller trugade varda. Därför har jag ock mäktat bärga mina får i fällan, och ännu är ingen ibland dem förförd till det onda. I natt kom där till mig en farande gesäll och sade, att en min tjänsteflicka Johanna, som jag själf döpt och konfirmerat i hennes kristna bekännelse, skulle vara häktad som

trollpacka. Det är om henne jag kommit att förhålla mig, och jag ber er att intet förhålla mig af hvad henne angår."

Fogden syntes ej rätt nöjd med Amenii inblandning i en sak, där han tyckte sig vara ensam att råda, men han hade ett välvilligt sinnelag och mer håg att fria än fälla.

"Detta är mörkt väsende, Ers vördighet," sade han, "och svårt faller det sig för en domare att i dylika saker skilja den skyldige från den oskyldige. I rannsakan har jag aldrig kunnat bringa denna Johanna längre än till att ångesfullt bekänna det hon i barndomen läst öfver människor och djur samt bugat sig för månen och stjärnorna. Hon nekar enständigt att ha ingått något mörkens förbund, men det är många, som vittna mot henne och en hustru, Halvards Kerstin, jämte flera barn från Vestierna äro beredda laga nattvarden på att de sett henne i Blåkulla."

"Jag tror flickan är fri från all synd i detta hänseende, men hon har ett sinne, mjukt och skört som en honungskaka och därtill en brinnande inbillning som kan förespegla henne mångt och mycket. Låt mig nu själf få se henne. Hon är ju i sockenkistan?"

Elof Magnuson reste sig obeslutsam och tummade förläget på bordskanten.

"Kistan är ej längre bekvämlig att hysa så många anklagade, utan jag har redt plats åt dem här i min källare. Det gäller blott dagarna före fjärdingstinget, sedan skola de till Falu Stenhus."

Prostens ögon ljungade ett ögonblick mot fogden, men han aktade sig att ytterligare förtreta honom "Låt oss gå," sade han blott.

Fogden tog ned en nyckel från en spik och gick före ut genom dörren. De gingo rundt knuten och nedför några trappsteg till en järnskodd källardörr.

"Här är tyst i dag," sade Magnuson, "så är ej eljest deras sed."

I detsamma de öppnade dörren, började någon därnere mumla och klaga i sjungande ton. Prosten tyckte sig känna igen Elses röst, men dunklet därinne bröt så skarpt af mot dagsljuset, att han först ej kunde bruka sina ögon. Rösten fortsatte med en skärande, entonig klang. "Se dagen, se det kommer. Till dig är ordningen kommen. Min hydda ryckes upp och flyttas ifrån mig som en herdes tjäll. Du lyktar dagen för mig, förrän aftonen kommer..."

"Detta är ju den heliga skrift," sade prosten bestört.

"Ja, hon håller sig alltid till klagovisor på det där sättet, och ibland är det rimmeriet också. Men religionens tröst den släpper hon aldrig."

Amenius kunde nu se sig omkring i källaren, där det luktade starkt af kåda och rotfrukter, ty fogdens ved och kålrötter upp-togo en stor del af utrymmet. En gammal gümma och två barn sutto på huk under gluggen och stirrade oberörda mot dörren med ögon, som blifvit dunkla och klarsynta af brist på ljus. Bredvid dem på golfvet låg en barngestalt, som tycktes stelad i kramp. I hörnet mellan väggen och vedstapeln låg Else på knä. Hon hade ej märkt de inträdande och höll de afmagrade armarna, tätt sammanhållna af handklofvar, mot höjden.

"Jag hopvecklar mitt lif såsom en väfvere sin väf. Du skär ned mig från bommen..."

Prosten var bakom henne och lade sin hand på hennes skuldra.

"Johanna. Det är jag, din läsherde, Johan Amenius."

Hon lyfte de tunga ögonlocken och betraktade prosten djupt och rannsakande. Sedan satte hon händerna för ögonen som för att uteslänga synen och började på nytt sin underliga sång.

Då lade prosten sin arm om hennes lif och tillade i myndig ton: "Plåga dig icke, barn! Detta är ingen villa. Jag är kommen för att laga dig med hem till prostgården. Där skall du få blifva i frid."

Han gaf ett tecken till fogden, som skyndsamt löste upp handbojorna. Då de kommit uppför trappan, och höstluften full af must och sol slog flickan till mötes, drogo sig pupillerna smärtsamt tillhopa för dagern, och den af ångest och hunger utpinade kroppen förlorade sin bärande kraft.

"Nu äro kvinnohänder och kvinnohäfvor af nöden," sade prosten. — "Låt er goda hustru ta flickan under sin vård och gifva henne mat och en värmmande dryck, så vill jag mot aftönen se, om jag kan föra henne med mig. —"

Efter middagen talade Amenius ännu en gång med fogden, rörande denna sak.

"Finns det icke ett sådant ord i lagen, som att skjuta ett tvifvelaktigt mål under Guds dom, att remittera den till högsta instans? Vill herr befallningsman låta mig återfå Johanna under ett års tid, så skall jag flitigt rannsaka hennes själ och intet fördölja af hvad jag där varder finnandes. Skulle de bedröfliga ting, som om henne blifvit sagda, då varda bekräftade, så vill jag själf gifva henne i lagens våld."

"Knappast skulle jag väl kunna lägga saken i bättre händer än i Guds och Ers vördighets," sade Elof Magnuson. "Och när nu dessutom alla dessa trolldoms-personerna ligga Kronan till last, blir ju detta en god utgång för alla parter."

Mörkt och högtidligt susade skogarna i oktobers tidiga kvällning, då prosten Amenius med Else anträdde sin färd söderut. De foro öfver de samma åsarna, längs de samma vemodsfyllda vattnen, som under vårkvällarna utbredt sig för Elses blickar, då hon lyssnat till de brustna fragmenten af Osterns gåtfulla gnosis.

Trygg vid sin beskyddares sida, andades hon girigt in den friska nattluften och lyssnade utan fruktan till ufvars och lommars tjut och till forsarnas mäktiga dån i fjärran. Hon var på väg till det enda hem hon känt, den enda fristad mot människors dårskap och ondska.

Prosten Amenius höll sitt löfte till fogden. Under den långa vintern, som följde, iakttog han Elses göranden och låtanden med skarpa ögon. Hon återfick sina sysslor i köket och hölls till hårdt arbete från morgon till kväll, men dessemellan stod hon till svars hos prosten för sin kristendoms-kunskap. Och nu som förut måste denne med förvåning lägga märke till hennes klara förstånd och lifliga sinne. Redan på våren sände han bud till Elof Magnuson, att han ingen sak funnit med flickan, men skulle dock ännu en tid hålla henne kvar under sin myndighet.

Mot midsommar flyttade Else upp till fäboden med prostgårdens kreatur. Det var på hennes egen begäran, ty alltifrån barn-åren var hon van att ströfva i vildmarken och hade svårt att finna sig i pigornas stugusittande lif.

Under långa sommaraftnar; då korna lyckts inne i fjöset, och bunkarna med yste och vassla stodo fulla i mjölkstugan, satte hon sig på vallen med utsikt åt dalen och tillfredsställde till fullo sin drömmande håg.

Dalbottnen, djupt där nere, försvann med sina täppor och gårdar i ett genomskinligt dunkel, men betesmarkerna å de vida åsarna lågo ännu solbelysta, afskilda i sin glans öfvan skogarnas mörka gördel. För Elses

ögon blefvo de till Guds saligas boningar, dit vägen är lika så svår att gå, lika så full af vindfällen och snaror och rytande röfdjur, som från dalbottnen och upp till de högt lig-gande ängarna.

Då hon om middagarna barhufvad och med stickstrumpan i handen sökte skydd mot scien inne under de tätast slokande granarna, medan korna lade sig att sofva på gläntan, måste hon knipa ihop ögonen eller kasta sig ned med ansiktet mot den torra mossan för att ej se, hur Rået stod därinne i det grönaste dunklet och kisade mot henne mellan ett par upplyfta grenar. Och under tungsinta kvällar, då skyarna gingo för månen och icke en ört mäktade röra sin stängel, hörde hon bortifrån forsen den oförlösta Näcken, huru han klagade sin nöd, än i vilda låtar, än i ljufliga, snyftande visor. Då måste hon sätta fingrarna i öronen och stänga sig inne i kammaren för att ej gripas af misskund med de af Herren Gud förkastade. Efter sådana dagar återkom ruelsen med ny styrka och hon kunde då inbilla sig, att hon var ett af dessa osaliga väsen, till hälften människor, till hälften rån, hvilka trängta efter förlossning utan att vinna den.

En natt dref oron henne ut på vallen, ty hon kunde ej sofva för alla de pinande minnena. Hon satte sig i det daggvåta gräset och såg ut öfver nejden, som i blek och skinande fågning badade i fullmånens ljus. Det kom öfver henne en sådan frid vid tanken på att likaså ljusst skulle det förblifva hela natten, tills solen ånyo hämtat kraft att höja sig på himlahalvvet. Denna trygghet återförde i hennes minne dagningen i storskogen där i norr, då hon sjungit af glädje öfver de första fågel-drillarna. Hon sökte upprepa de ord, som hon då funnit i sitt sinne, men de voro som bortblåsta. Hon kunde icke längre sjunga till Guds ära! Ångesten grep henne ånyo. Var hon sedan dess vorden en förkastad varelse, eftersom Gud borttagit orden från hennes läppar och frantagit henne sångens gåfva?

Sakta, med gråten i halsen, började hon nynna på melodien, till hvilken hon ej längre visste några ord. Hon tänkte för sig själf: "I den staden, som skiner som guld och som solen, där måtte alla hafva trygghet och där måtte alla kunna sjunga!"

Hon började föresfälla sig, hur där mån-de se ut, och hur det skulle kännas att inträda där och lämna jorden med dess mångfaldiga bedrövelser, allt medan hon for for att nynna på sin visa. Och ur djupet af sin längtansfyllda själ, ur sin hungrande ungdoms oförbrukade skattkammare, hämtade hon glans och färger att bygga upp sin drömda stad. Ord fogade sig till ord och hon märkte knappast, att hon sjöng för den sofvande vallen, för de gråa stugorna:

*"Guds stad och gator af idel gull skola vara,
Grundvalen af ädla stenar full, så klara,
En ljuflig klang utaf änglasång
Skall höras, att tiden ej blifver lång
För glädje.*

*På sista dag som silfver och gull, som solen
Min kropp skall skina fast ärefull för Stolen,
Så gifver mig Gud den härliga skrud,
Som han har lofvat sin kära brud
Med äran.*

*Där blifver skinande silke klar till kläder,
Som Jesus min brudgum värfvat har med
heder.*

*Min Jesus vände mitt stora elände!
Han ville den önskade dag upptända,
Rätt snarlig! **

* Psalm 487 ur 1819 års psalmbok, återgifven i sin ursprungliga form före bearbetningen.

Kvinnodräktens festligaste plagg.

Några broderade moderna brudslöjor.

Af ELISABETH THORMAN.

VÅR TID, SOM AGER ETT SAKRARE OCH lättare grepp, än den närmast föregående tidens på allt hvad till konsthandtverk hör, har äfven beaktat dräkten, detta alltid tacksamma fält för textil konstutöfning. Har det här på intet vis varit fråga om hela den kvinnliga dräktens underkastelse under konstnärliga fordringar, hafva dock en stor del af de mindre och smyckande dräktplagg, hvilka ännu tillhörde 1800-talets början, återupptagits. Vi hafva sålunda fått bevittna ett fullständigt raseri för sydda spetsar, hvilket främst gällde kragarna. Tyvärr gjorde sig allmänheten skyldig till icke få försyndelser gent emot den förnäma spetsömnaden, hit importerad från Italien; men rättvisligen måste erkännas, att skulden härför främst blir deras, hvilka gifvo ut de makalöst dåliga och okonstnärliga mönsterböckerna. Vi hafva vidare fått erfara, hur spetsifvern hastigt svalnade, man tycks ej ha tjuvats alltför mycket af sina om också välsydda, dock grofva och smaklösa spetsplagg. Men i densamma spår har följt en annan teknik, den fina och graciösa frädningen på tyll. De flesta textilanstalter hafva tagit upp densamma, dock i mycket växlande art. Sistlidna vår har detta fina gammaldags arbetssätt haft icke få föremål att bjuda vid de hittills framvisade stora textilutställningarna. Det har här allra främst gällt kragarna, men i myckenhet har denna sömnad äfven tagits i anspråk för gardiner, och således rumskonsten af den vackra sömnaden äfven fått sin beskärda del.

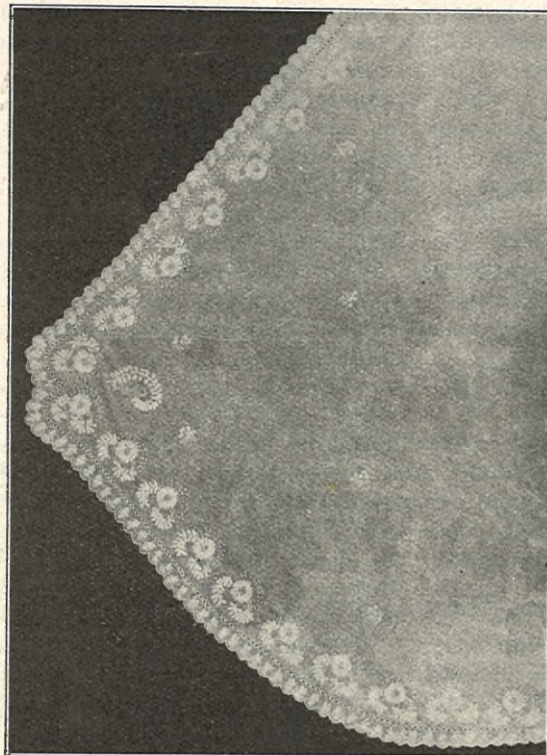
Brudslöjan, det föremål till och med af brudräkten, hvilket starkast omskimras af en underfull och poetisk glans, har i det allra längsta förblifvit orörd af konstnärliga händer. Den sena typ, från hvilken man knappast känt behof att frigöra sig, är i själfva verket, poesimens skimmer frånräknad, ett skäligen enkelt, alltför enkelt föremål. I slät, maskinväfd tyll, osmyckad och till och med ofallad har dess charme bestått i det rika fallet, i dess skylika beskaffenhet. Endast där en sådan i en och annan gammal släkt finnes, har man som brudslöja använt någon gammal underbar slöja af äkta spetsar.

Emellertid, för dem, hvilka icke som högt skattad släktklenod besitta en spetsbrudslöja, gifves i våra dagar möjlighet att träda till vigselpallen i en slöja, som både är så smyckad som det tillkommer detta det festligaste af alla dräktplagg, men därtill i sin mönstergifning, sin signering, och datering får icke så litet af den charme som det fullt personliga verket alltid äger.

Våra afbildningar visa fem olika brudslöjor, af dessa äro fyra broderade och två af dem burna inom mindre än ett år.

S:ta Birgittaskolan, hvilken med stor framgång tagit den gammaldags tyllträdningen om hand, har å sin atelier förfärdigat den rikaste af dessa slöjor. Med sin tätta och högst sirliga ornering, med rikedom af klara, skära bottenar (jours), med den utsökta beskaffenheten står här tyllbroderiet på gränsen intill spetsarna. Det är med 1700-talets bottenförsedda spetsar det har så mycket gemensamt; i sin karaktär af ornerad yta förblir detta föremål dock en genombruten sömnad, icke en spets.

En slöja af något mindre rikedom men dock hög finess är den å Uppsala Läns Hemslöjdmagasin förfärdigade. Bland sina visst icke många men dock mycket beaktade textiler har den uppländska allmogekonsten att räkna med fina tyllbroderier från föregående sekels början, och med dessa som utgångspunkt har man arbetat fram ett tyllbroderi för modernt bruk. Då beställning

Detalj af brudslöja från Uppsala läns hemslöjd-magasin.

på en brudslöja ingick från en Uppsaladam, hade man så ingående, så pietetsfullt och med så säker smak omsatt äldre mönster, att denna mera fordrande uppgift lätt kunde lösas. Det är hufvudsakligen till en ornering af kanten man här inskränkt sig, men själfva ytan har äfven tilldelats en sparsam och sirlig dekor.

Den fjärde här afbildade slöjan har tillkommit på helt privat initiativ. Med dess ornering, öfver hela slöjan strödda rosor, har man åsyftat att symbolisera ett regn af lyckans rosor öfver den unga bruden. Då de tre föregående helt följa äldre förebilder, har mönstergifningen i denna fått en helt modern gestaltning.

De ofvannämnda textilerna, lika nya i sin art som fyllda af hög charme torde snart få många efterföljare. Vår dräkt är på god väg att, stycke efter stycke, underkasta sig icke mera enbart modes, men äfven skönhetsens lagar med andra ord ansatser till en verklig dräktkultur kunna spåras. Och så berättigad framför mycket annat tycks brudslöjan vara att taga en plats inom den textila konstutöfningen, att man endast förvånar sig att detta icke har skett långt förut.

Antik brudslöja i S:ta Birgittaskolans ägo.

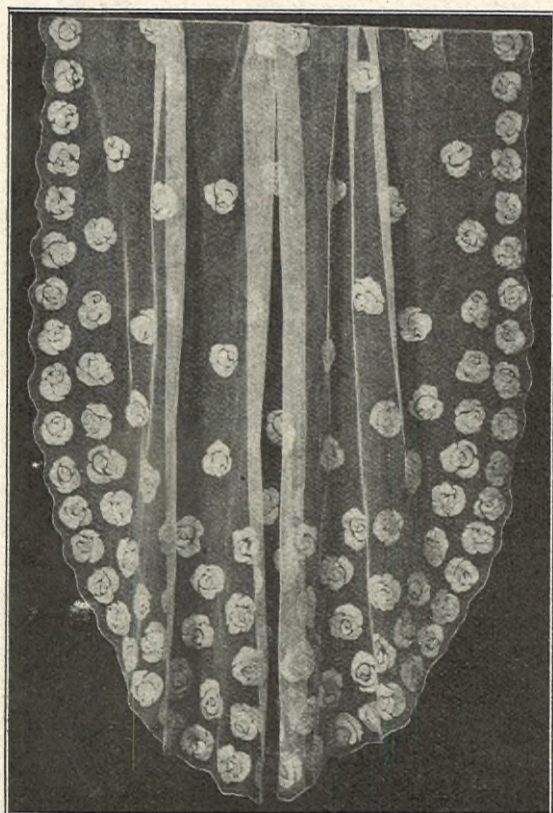
Två brudslöjor utförda å S:ta Birgittaskolan.

Hon gömde sitt ansikte i händerna, och hela glädjefårar föllo mot jorden:

"Visserligen skall Gud förünna mig frälsning, då han låtit mig sjunga en sådan visa till hans ära! —"

Nästa morgon utvalde hon åt sig en björk med skinande hvit näfver och ristade däri mödosamt in sin visa med täljkniven. Och ofta, sedan dagens arbete var till ända, och synerna kommit och gått med molnen på den färgstarka aftonhimlen, kunde hon smyga sig dit och ånyo teckna en strof på stammen.

När Larsmässan var öfver och butöserna från fäbodarna rundt omkring, lålande i sina lurar och svarande hvarann ifrån stigarna, drogo ned till dalen med sina hjordar, gick Else till björken och skar med omsorg ut näfvern med de inristade bokstäfverna i fina skifvor. Dessa lade hon samman med bibeln och osten och brödkakorna in i matsäckskonten. Och då hon snörde den fast på ryggen, medan drängarna mofade kreaturen nedåt vallen, kände hon som om hon med en rik och stor skatt återvände till prostgården. —

Brudslöja broderad med rosor.

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 40 öre
 Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." „ 0: 50 + „ 10 „
 Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" „ 0: 50 + „ 10 „
 Samtliga tre pärmar „ 2: 50 + „ 40 „

Recept å gröt, kokt i vatten och mjölk.

Tillsats af mjölk användes för att få gröten vitare. Det är emellertid öfverflödigt att för denna orsaks skull tillsätta mjölk, om man använder Svalöfs »Extra hvita». Lämpliga proportioner äro två tredjedelar vatten och en tredjedel mjölk samt af »Svalöfs lösa» 115 gr. eller af »Svalöfs snabbkokande» 140 gr. flingor pr l. vätska.

Beredning. Flingorna läggas i kokande vatten. Efter ett ögonblicks kokning tillsättes mjölken, hvarefter det hela får koka den tid, som angifvits i föregående nummer för Svalöfs kornflingor.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
 Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
 Rikstelefon namnrop Länstidningen
 Värmlands enda dagliga tidning

GAHNS

ÄKTA
ASEPTINTVÅL
 OCH
BORLANOLINTVÅL
 cocosoljetvål i stänger,
 tillverkas fortfarande och
 - äro af god kvalitet. -

dag: Bräckt skinka med stufvade palsternackor; lingonsoppa med rågsörpor.

TORS DAG. Frukost: Smörgåsbord; stångkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; äppelpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Kalfrollader med potatis och lingon; plummonkräm med vispad grädde.

LORDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgrot med mjölk; ägg; kaffe eller te. Middag: Spenatsoppa; fiskpudding med citronsås.

RECEPT:

Gädda à la Homburg (f. 6 pers.). 1 gädda på 1½ kg., ½ msk. salt (8 gr.), 2 msk. smält smör (40 gr.), 1 äggula, 2 msk. rifven ost, 2 msk. stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), i kula kräftsmör (10 gr.), 3 dcl. tjock grädde.

Beredning: Gäddan fjällas ej,

rensas, sköljes, torkas, skäres i filéer och ryggbenet jämte alla småben borttagas. Filéerna läggas med skinnsidan mot skärbrådan och köttet skäres från skinnet med en spetsig knif. Filéerna gnidas därefter med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de torkas väl med en fiskhandduk, penslas på båda sidor med det smälta smöret, blandas med den uppvispade äggulan, och beströrs med de stötta skorpona och den rifna osten. En långpanna smörjes med en del af det kalla smöret, på så stor fläck filéerna upptaga, dessa läggas i med yttersidan upp och beläggas med resten af smöret, fördelat i små flockar. Kräftsmöret smältes, blandas med den tjocka grädden och därmed begjutes fisken. Den stekes i varm ugn omkr. 20 min. och öses ofta öfver med såsen. Den lägges upp på varmt fat, såsen i pannan vispas upp och hälls öfver fisken. Garneras med persilja och serveras med pressad potatis och champinjonsås. — Kan äfven serveras utan champinjonsås, men då tillsättes såsen i pannan med 2 dcl. grädde, innan den hälls öfver fisken.

Fårsadel (f. 6 pers.). 2 kg. fårsadel, 2 tsk. salt (10 gr.), ¼ tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), ½ lit. buljong.

Beredning: Sadel kallas nedre ryggstycket eller de båda sammanhängande kotletraderna. Köttet, som bör ha hängt 3—6 dagar, allt efter årstiden, bultas med en fuktig klubb, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, befrias från öfverflödigt, undertill sittande fett; på yttersidan skäres med en hvass knif i jämna rutor. Köttet ingnides med en blandning af saltet och pepparn, slaksidorna rullas inåt och sadeln ombindas på 4—5 ställen med segelgarn (förut doppadt i hett vatten) för att bibehålla formen. Den beströkes med smöret, lägges i en långpanna och stekes i het ugn 1—1½ tim. under det den flitigt öses öfver och spädes, när den är brynt, med den kokande buljongen. — Sedan tages upp, köttet lossas nätt på båda sidor om ryggbenet, lägges på ett skärbråde och skäres längs efter i vackra skifvor, hvilka sammanläggas på sadeln, så att den ser hel ut. Läggas upp på varmt serveringsfat och garneras med fransk potatis, potatiskroketter och brynt lök eller ost med grönsaker. Serveras med sky eller afredd sås.

Applén med maräng (f. 6 pers.). 10—12 lösa, sylriga äpplen, 2 msk. smör (40 gr.), 1½—2 dcl. dol. strösocker (128—170 gr).

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.).

Marängmassa: 3 äggvitor, 105 gr. florsocker.

Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, skäras i tunna skifvor eller tärningar och befrias från kärnhusen. Smöret smältes i en kastrull, äppelskifvorna iläggas tillika med sockret och skakas öfver elden, tills de äro fullkomligt lösa. De läggas då i en smord, eldfast form och få kallna.

Till marängmassan vispas äggvitorna till hårdt skum, florsockret, som bör vara siktadt, nedröres, litet i sänder i äggviteskummet, och hälften af massan bredes öfver äpplena. Resten af marängmassan spritsas genom garnerings-tratt i sneda rutor öfver marängen. Anrättningen gräddas i svag ugnsvärme, tills marängen är halftorr och har ljusgul färg. Den uttages då, får afsvalna och garneras därefter i hvarje ruta med äppel- eller röd vinbärsgele. Serveras med vispad grädde.

Svamppudding (f. 6 pers.). 1½ lit. färsk svamp (Karl Johans, kantareller eller blandad svamp), salt, 3 kuvertbröd (150 gr.), 5 dcl. mjölk, 3 msk. smör (60 gr.), ½ port. lök, 1 msk. hackad persilja, 3 ägg, salt; närsalt.

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris kr. 1.50 pr ask. På alla apotek.

Elegant

kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Nu är rätta tiden tänka på att blomstermycka Er trädgård till våren och Ert hem till Jul genom att plantera äkta Holländska

BLOMSTERLÖKAR

Kulturanvisningar finnas i vår blomsterlök-prislista, som gratis sändes kunder och andra intresserade.

Blomsterlökkollektioner finnas i följande prislägen: "Hemträdgården" (15 st. lökar) Kr. 1.50 "Hemträdgården" (85 st. lökar) Kr. 2.75 "Haarlem" (75 st. lökar) Kr. 4.75

Algot Holmberg & Son Trädgårdsafdelningen Norrköping.

Babykorgen!

(Mont, skär eller blå.)

Kr. 20:—

Babykläder från Kr. 10:00—15:00, innehållande hel utstyrel, välsydt och af bästa kvalitet. Sändes mot efterkr.

Helsingborgs Linneutstyrelaffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

Jag vet intet så skönt som
La Mascotte
 hårvatten

och Brillantine
 Fås överallt

Ärade husmödrar!

Det är er måhända oökant hvad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter?

Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar à 15, 25 och 50 öre köpas och några bepröfvade recept fås gratis öfverallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Prima Engelska
 Antracit,
 Hushållskol och
 Koks
 ständigt på lager till
 lägsta dagspriser.

LAVENS KOLIMPORT-A.-B.
 Tel. Allm. och Riks
 Namnrop: Lavens Kolimport.

Ett oöfverträffat försköningsmedel för såväl händer som ansikte är

Crème d'Artist

Den har en underbar verkan att föryngra och försköna genom sin renande verkan å porerna samt sin förmåga att göra huden skär och genomskinlig. Efterlämnar icke någon som helst fettglans. Ypperligt medel mot såväl köld som hetta. Tillverkas af fackman.
 Pris 2: 50 + porto direkt från "Depot d'Artist," Iduns exp.f.v.b.

Annonsera i Idun!

Doktorinnan Bergmans Målarskola.

Elever mottagas i Porslins-, Ölje-, Akvarell- och Gobelinnålning. Miniatur på elfenben. Beställningar mottagas. Allm.Tel. 24996.

Humlegårdsgatan 10, 2 tr.

SKULTUNA
 KOK- & KÄRL

PARAMINT
 PASTILLER
 FÖRORDAS AV LÄKARE.
 Vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25
 SÄLJAS ÖVERALLT
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontr. läkare PROFESSOR A. VESTERBERG.

BENNO BECKEMANS
 FOTOGRAFISKA MAGASIN
 15 DROTTNINGGATAN 15
 STOCKHOLM.
 FRÄMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET.

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och ufomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack.

NU

bör prenumeration å Idun för sista kvartalet verkställas, så att afbrott i den regelbundna expeditionen säkert undviks. — —

IDUNS JULNUMMER

gediget och innehållsrikt som vanligt utdelas till julen gratis till alla prenumeranter! — — —

Prenumerera i dag!

Doktor Heüman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Stockholm. : : **Holländaregatan 3.**

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Hennaextrakt öfverträffligt och oskadligt hårfärgningsmedel i alla nyanser. Pris Kr. 7.50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket. Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

För hemväfning intresserade.
Väfmästare Ivar Nilsson, Säter, gifver kurs uti mönsteruttagnig med därtill hörande ämnen. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

Undervisning i Linnesömnad.
Elever sy eget arbete. Vidare upplysningar meddelas Ostermalmsgatan 31, 2 tr. Allm. tel. O. 4331.
Augusta Regnander.

Levnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Abberopa denna tidning. Astrolog Vilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmars.

Misspyrdande Hårväxt
utrotas med Trianonpasta utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt, luktfri, medel - icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. dagl. m. osviklig framgång i min praktik för skönhetsvård vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr. Till landsort. mot postförskott utan ang. af inneh. Maria Enquist, Institut för Skönhetsvård o. Plastiska Operationer. Biblioteksgat. 6-8, Sthlm. R. 160 68. A. 226 62.

Det spelar en stor roll att uppträda med vackra och blanka naglar
LYX
NAGELPULVER
ger utan besvär, en härlig glans åt naglarna.

Norlandsgatan 18, Stockholm. Allm. tel. 9815.
Undervisning i konstbroderi, knyppning, kläd- och linnesöm samt barnkläder från 5 okt. 1917.
Prospekt på begäran.
ELSA WALLMARK, Lärarinna i S:ta Birgittaskolan 1911-1917.
Adr. till 1 okt.: Haga, Sthlm 3. Allm tel. 4415. Riks. 11520.

STA BIRGITTASKOLAN

GRUNDAD 1910
19-21 REGERINGSGATAN 19-21
STOCKHOLM
*
RIKSTELEFON 141 08 ALLM. TELEFON 51 90

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete. Undervisning i: Klädsömnad, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spets-söm, Filet ancien, Monteringar m. m. I äkta Bryssel och Franska spetsar, knypplade och sydda, meddelas fr. o. m. höstterminen undervisning af införskrifven diplomerad belgisk lärarinna. Föreläsningar: Comtesse G. och Fröken Elisabeth Thorman. Anmälningar dagligen 10-5. Höstterminen börjar den 15 september. 6 friplatser. Prospekt på begäran. Beställningsafdelningen: Specialité: Franskt Lingerie. Broderier och spetsar i stort urval.
EMMY KYLANDER

Lektioner i Linnesömnad,
även blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder
Elever mottagas dagligen 15 sept-15 dec., 10 jan.-10 juni.
Karin Egnér.
R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 0

Äby Privata Landthushållsskola
STRÄNGNÄS
För bildade flickor börjar 4 mån. kurs i medio af oktober. Praktisk och teoretisk undervisning i till ett lantushåll hörande ämnen, ävensom mjölkhantering, beredning af hushållsmör, höns och trädgårdsskötsel, djurvård m. m. Friskt läge, moderata avgifter, fackutbildad, skicklig föreståndarinnas och goda lärarekrafter. Upplysningar genom
Direktör Erik Hellström, Lantmannaskolan Strängnäs.

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapets
öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19).
Tisdags- och Fredags-afdelningen börjar Fredagen den 5 okt. kl. 8,15-4 e. m. Ledarinnas Fr. D. Torslow.
Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar. Till mindre be- medlade utlänar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter.
Terminavgift 1:-.
STYRELSEN.

Sjukhem i Stockholm,
förstklassigt och alltid väl belagt, kan nu genast få öfvertagas af sjuk- syster eller praktisk, huslig dam. Prima läkareref. En verkligt god årlig nettoinkomst torde kunna påräknas. Svar för vidare upplysningar till »God och lönande verksamhet» Iduns exp. f. v. b.

ALTIFIN
För hösten!
Dräktpåsen
"ALTIFIN"
(patent)
för skydd mot mal och damm.
Säljes i hvarje välortad affär samt i parti hos
JOHN BLOMBERG & Co A.-B.
STOCKHOLM.
TELEFONNR: ALLM. 51 3, RIKS 12 01 & 12 02.

Våra små "slitvargar"
behöfva nya kläder.
PRENUMERERA NU GENAST PÅ
"BARNGARDEROBEN"
Illustrerad tidning för barnkläders för- färdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.
Prenumeration verkställes å närmaste post- anstalt eller bokhandel. Priset är: för 1/2 år Kr. 1: 60, kvartal 90 öre.
Iduns Expedition, Stockholm.

LAIT DE ROSE
Hudvårdens Drottning.
Borttager alla rynkor. Gifver den vackraste teint, gör huden mjuk och bländande hvit. Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrfärer. Pris pr Fl. Kr. 4.50. - Engros Depot Madsen & Wivel, Köpenhamn.

OUMBÄRLIG
I ALLA HEM!
IDUNS KOKBOK
6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN
PRIS KR. 6:-

Birgitta-Skolan
Beridarebangatan 17,
börjar i September sin 15:de termin i klädsömnad, linnesöm, barn- kläder, konstbroderi, knyppning etc.
Praktisk och teoretisk kurs i väfning. Betyg efter genomgångna fullständiga kurser. 3 frieleplatser.
Anmälningar till hösttermin emottages skriftligen eller i skolans lokaler. Prospekt på begäran.
Riks 180 63. Allm. 41 48.
Elisabeth M. Glantzberg.

Husvarna
bepöfvade symaskiner
utmärka sig alltid för
lätt gång, hållbarhet
och stor hastighet.
Svenskt fabrikat.
Förmånliga afbetalningsvillkor.
Symaskiner

55 Kungsgatan Almedals Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan
Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.
Damast- och Dräktstyger. Lakanadärl. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangolduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstyger m. m.
Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullartiklar.**
Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudtuttyrslar.
Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och natt- skjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

Ny sång till piano:
Moderlängtan
af N. O. Sjödin
Pris 60 öre + porto.
Sändes mot postförskott från
Sjödins Musikförlag, Fagerviksvägen.

Rakning
med
M. Zadig:s Barberin
en njutning
tidsbesparande
M. Zadig, Malmö.
H. M. Konungens Hofleverantör.

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals och bröstskningar
Idun utgifves denna vecka i A och B.